

DOMOLJUB

Trgovlja vsak četrtok. Cena mu je 4 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

— S prilogama: —
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo. Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica —

Štev. 14.

V Ljubljani, dne 8. aprila 1915.

Leto XXVIII.

Gozd, lov in šola.

Na pašo z živino! Tako se sliši letos od vseh strani, tudi od takih, kjer tega dolej nismo bili vajeni. Nočemo se pričakati, da je bil kriv, da je paša tako zelo prodala; to danes tudi nič ne pomaga. Veseli odimo, če je slepce srečala pamet, in iskreno želimo, naj bi ta pamet pri njih tudi ostala. Letos vsak vidi, da se živinoreja brez paše ne bo mogla držati in da mora sled tega zmanjkati mesa in mleka. Straniti pa nihče ne mara, in zato se mečejo stari predsodki v kot, kateri so doslej prežanjali kmeta in njegovo živinorejo.

Najprej tiste strašne predpravice gozda in obenem lista krutost, s katero so se izvrševale. Saj imamo tudi drugih trdih postav, toda njihova trdost se tako ne čuti; pri gozdu je bilo pa vse polno plačanih in neplačanih oči, ki so gledala, kako bi kmeta spravila v škodo in kazen. Koliko sočne trave je poginilo po naših gozdih, ker je bil dotični prostor za gozd zapisan; koliko obsežnega, za pašo kot nalašč ustvarjenega prostora je ostalo za živinorejo neporabljene. Letos čujemo, da je gosposka sklenila, da bo gozdno postavo v tem oziru položila na stran. Sila kola lomil! Kakor se mora vsak prostorček zemlje, ki je sposoben za pridelovanje človeškega živeža, obdelati in skrbno vporabiti, tako se mora tudi vse, kar se dá dobiti za ohranjenje goveje živine in prašičev, vestno izkoristiti. Odpreti se morajo letos gozdi paši; če je treba, se morajo lastniki s silo prisiliti, da to puste. Človeški živež — meso in mleko — se pridelujeta na ta način in obenem se zabranja, da cena ne pojde neprimerno kvišku. Kar se bo pa državna oblast naučila letos, to mora ostati. Gozd ne sme nikoli več biti v vojski z obstojem kmečkega stanu in njegove živinoreje.

Potem pa lov! Ta reč je zvezana z gozdom. Postava brani lov in lovca po naši sodbi mnogo bolj, nego kmeta. Kranjski deželni zbor je po dolgih pregovorih sklenil lovsko postavo, o kateri se je reklo, da jo bo vlada predložila cesarju v potrjenje. Minuli so meseci, prešla so leta, in pri poljedelskem ministru se vedno sede na naši postavi in je ne dajo naprej. In vendar je tako skromna, tako mehka! To se mora vendar predruščiti. Lov na škodo kmetijstvu, na škodo živinoreji je škodljiv in proti ti škodljivosti veleva skrb za splošni blagor najodločnejši boj. Lov, ki uničuje zavoljo zabave kmetije, ki podkupuje posestva, senožeti, planine, in tam, kjer se je svoj čas paslo na stotine goved, redi srne in jelene, jemlje ljudstvu potrebnega kruha in je sovražnik splošni koristi. Treba je natančno uveljaviti načelo, da zabava pride šele, ko je potreba popolnoma nasičena. Koliko živinoreje je po naših planinskih krajih pregnal lov! Kar je manjka, se zdaj kruto maščuje. Pa še nekaj! Letos ni lovcev; divjačina se je brez dvojbe pomnožila. Ali je prav, da bodo po planinah divje koze in srne žrle kmetu, ki bi morala biti pripravljena goved? Ali je prav, da bo zajec letos delal tam večjo škodo in ali naj se zahteva od maloštevilnih ljudi doma, ki imajo dela čez glavo, da naj zdaj še zajcu in divjačini branijo svoje pridelke?

Na zadnje pa pastirji! Ta naša nesrečna šola, ki se ni nič ozirala na kmečke potrebe in je s tem škodovala tudi vsi državi. Zakaj je pa propadla naša ovčje- in konjereja? Zakaj smo navezani na tujo volno, ki nam je zdaj zaprta in zakaj je torej obleka tako draga. Le vprašajmo po hribovitih krajih, kjer je bilo časih na stotine ovac. Poreko nam povsod: pastirja ni! Pastirja pa ni, ker mora vse v šolo! Ali res ni mogoče, da se za pastirje in pastarice priredi pozimi posebna šola? Nič ložjega, nego to. Otroci bi se naučili morda več nego v sedanjih šoli in starši bi jih imeli za pašo do-

ma. Letos se je tudi trda šolska postava zelo omečila. Naj porabijo ljudje to priliko in naj začno s pašo. Goveja živina in drobnica ima letos pastirjev in pastaric dovolj. Ne zamudimo te ugodne prilike! Kar bo letos prav, naj ne zaspiti tudi zanaprej. Ne gozd, ne lov, ne šola ne dajo potrebnega kruha in živeža v sili. Vse, kar je prav. Gozdne, lovne in šolske postave morajo biti tako urejene, da se ob njih more izrabiti zemlja vsemu ljudstvu v korist. Tako nas uči sedanjí krvavi čas, in ta nauk, ki ga je kmet in njegov zastopnik dozdej pridigoval gluhim ušesom, mora ostati v glavah in srcih gosposke in ljudstva tudi po vojski.

Nedeljska šola za otroke.

Ker se bo meseca aprila pričelo povsod večje poljsko delo, pri katerem morajo otroci pomagati, bodo po deželi večinoma pouk v šoli z marcem sklenili. Večji otroci pomagajo pri vseh delih, mali pa doma na otroke pazijo ali živino pasejo. Šolski pouk je med hujšim delom po kmečkih krajih skoro nemogoč.

Za šolarje je pa vendar zelo slabo, če dalj časa v šolo ne pridejo. Ko ni šole, se seveda prav nič ne učijo in prejšnje le ponavadi pozabijo. Po končani vojski bo treba morda bolj trdo napreči šolo, ker nadomestiti bo treba vse, kar se je zdaj zamudilo. To se bo prav težko nadomestilo. Čim dalj bodo trajale šolske počitnice, večja bo praznота v znanju.

Prav velika nevarnost bo prenehanje šole za obnašanje otrok. Vsi vemo, kakšni so mali junaki, kadar ni šole.

To je skoro ravno tako, kakor bi bila na prosto spustil. Tepejo se, razgrajajo, doma nagajajo in v cerkvi so taki, kakor skrati. Vselej se vse vidi ob času navadnih šolskih počitnic. Če je bila šola, je včasih med takimi poredneži kar na tihem brezovka zapela ali je bilo nekaj posta po končani šoli v zaporu in potem se doma baine, Marš-kateri je cele dolge ure doma kazen pisal in bridko obžaloval svojo nerodnost. Otroci se morajo v redu in strahu ohraniti, drugače podivjajo. Letos v mnogih hišah ni gospodarja, pred katerim so otroci imeli strah, doma se mati sama ubija z gospodarstvom in otroci. Če šole dalj časa ne bo, ji bodo mali poredneži kmalu čez glavo zrasli. Ob delavnikih res ni mogoče zaradi nujnega dela otrok pošiljati k pouku. Zakaj bi se pa to v nedeljo ne zgodilo? Učitelj, katerim je res mar vzgoja ljudstva, bodo tega gotovo veselili. Saj živi dobri učitelj le za svoj stan. Cel teden bo imel neprosto voljne počitnice, v nedeljo bi se pa malo b.d.j potrudil. Za počitnice iti drugam, tako ne more in ne sme. Otroci ob nedeljah ne delajo. Živino lahko drugi napasejo. Ob nedeljskih šolah bi se otroci nekaj naučili in v strogem redu bi se vzgajali. Izpeljava bi bila prav lahka. Hodili bi v šolo v nedeljo dopoldne in popoldne kakor sedaj. Zjutraj bi prišli ob osmih vsi, ki so obiskovali navadno šolo dopoldne. Pouk bi se vršil morda manj kakor 2 uri, in sicer le v najpotrebnejših rečeh. Če se naučijo krščanskega nauka, branja, pisanja in računanja, bi zadostovalo za zdaj. Slovnica, zemljepis, celovadba in ročna dela pridejo po vojski zopet na vrsto. Nekaj minut pred deseto uro se sklene pouk. Učenci grede pod vodstvom svojih učiteljev skupno v cerkev. Tam so med službo božjo vedno pod nadzorstvom. Učitelji bodo sami kazali prav lahko najlepši zgled otrokom, kako se je treba v cerkvi obnašati in moliti pri sveti daritvi. Tako res pobožno in zgledno obnašanje pri sveti maši bo pri malih zelo povzdignilo spoštovanje do učiteljev. — Tako bi se otroci še veliko bolje vzgajali za dobro domačo in versko življenje, kakor se je doslej godilo. Popoldanski otroci bi prišli popoldne h krščanskemu nauku, kjer bi bili tudi pod nadzorstvom svojih učiteljev, kar je neobhodno potrebno. Po službi božji imajo 2 uri šole. Krščanski nauk bi se brez škode pričel že ob pol dveh.

V krajih, kjer imajo šole, ki so daleč od fare, sta navadno dva gospoda. V teh razmerah bi bilo zelo težavno zaradi popoldanske službe božje. Dopoldanska se toliko prej začne, da pridejo otroci še lahko do maše v cerkev po končani šoli. Za popoldansko bi v župni cerkvi precej po deseti maši en duhovnikov opravil rožni venec z otroci ali pa litanije. Tako bi se v teh resnih razmerah vsaj nekaj gotovo doseglo. V tem smislu naj napravijo krajni šolski sveti sklepe in jih predložijo okrajnemu šolskemu svetu v potrjenje.

Pregled po svetu.

Avstro-Ogrska. Poštni promet med Avstro-Ogrsko in Italijo je bil pretekli teden zopet odprt. — Goljufe, ki so goljufali armado s tem da so ji prodajali ničvredno blago, bodo sodili v Avstriji po strogem paragrafu, ki določa smrt na vešalih, ali 10 do 20letno ječo. — Ogrski ministrski predsednik se je mudil pretekli teden na Dunaju, kjer ga je zasljal cesar v avdienci. — Iz Budimpešte poročajo, da je izjavil ogrski ministrski predsednik, da zaloge živil v monarhiji popolnoma zadoščajo; Ogrska je v položaju, da lahko prepusti Avstriji žito. — V klubu narodne delovne stranke je ogrski ministrski predsednik grof Štefan Tisza naznanil, da je našel vladarja v najboljšem zdravju in polni duševni in telesni svežosti. Cesar je izrazil svoje živahno zanimanje za vse stvari in njegovo zdravstveno stanje je tako, da ni mogoče želiti boljšega. — Cesar je podelil notranjemu ministru baronu Heinoldu zaslužne zvezde z vojno dekoracijo. Naučnemu ministru je pa naročil, da naj se ukrene potrebno, da se postavi umrlemu škofu Hittmayerju v Lincu v stolnici spomenik, da se ohrani spomin na vzorno apostolsko delovanje in požrtvovalno izvrševanje dolžnosti tega vladike.

Italija. 28. m. m. se je vršil v Rimu ministrski svet, pri katerem je ministrski predsednik obširno poročal o zunanem položaju. — V Genovi in Neapelnu stankajo delavci po ladjedelnih. — Z ozirom na zadnjo postavo o gospodarski in o vojaški obrambi prepoveduje kraljev ukaz listom objavljati vojaške vesti in ne smejo niti poročati o zdravju in o urjenju vojakov. Pod orožje so pozvali v Italiji letnik 1883. planincev. Pod orožjem se zdaj nahaja 13 letnikov planincev. — Ponoči na 28. m. m. po 1½ uri se je potresla zemlja v Perugiji in v okolici: V Assisi, Bevegni, Trolignu in v Spoletu. Potres je bil zelo močan, trajal je nad 11 sekund; bil je valovit in tudi vertikalen. Čez eno uro se je obnovil potres, ki je trajal pet sekund. Prebivalci so prestrašeni bežali iz hiš. O večji škodi se do zdaj še ni poročalo. — V Rimu je imelo dne 24. m. m. ljudsko društvo svoje zborovanje, katerega so se udeležili predsedniki petih velikih katoliških organizacij. Predsednik grof della Torre je izjavil, da bi italijanski katoličani bili veseli, če se deželi ohrani blaženi mir. Pač pa so pripravljani iz srca za vse žrtve, če bi dežela morala zgrabiti za orožje. Poslanec Todini je podkrepil ta izvajanja in dejal, da so katoličani pripravljani zvesto in navdušeno slediti vladnim odredbam in gledajo z mirno dušo v usodopolno uro. Pristavil je, da je italijanski narod močnejši kakor na vsled korupcije pokvarjeni francoski narod. Italija ne bo Francoski za opico-igračko, ampak bo varovala svoje lastne narodne interese. Govornik je končal z Eviva-klicem na

papeža miru, na katerega ni ponosen, samo kot katoličan in državljani, ampak tudi kot Italijan. — V Milanu se je vršila dne 1. t. m. slavnost v čast Garibaldiju. Prišlo je pa pri tej slavnosti do velikanskih nemirov, pri katerih je bila nad 100 oseb ranjenih, 200 pa aretiranih. — Velika banka »Banca di Roma« v Rimu je izgubila 53½ milijonov lir.

Nemčija. Dne 1. aprila so obhajali v Nemčiji 100letnico rojstva »železnega kanclerja« Bismarka, ki je skoval iz malih državic veliko nemško državo in sklenil zvezo z Avstrijo po vojski leta 1866, med Prusijo in Avstrijo in po vojski 1. 1870/71. med Nemčijo in Francijo. Ta mož je začel po vojski s Francozi tudi velik kulturni boj, pa je kmalu sprevidel, da je katoličanstvo država, kateri tudi »železni kancler« ni kos. Ta kulturni boj je imel to dobro posledico, da so se katoličani v Nemčiji organizirali in zrasli v mogočno stranko centra, ki ima še danes velikanski vpliv v nemškem državnem zboru. Vodil je na čelu te stranke boj proti Bismarcku poslanec Windhorst. Slavnost stoletnice Bismarka se je obhajala po vsej Nemčiji česu primerno slovesno. — Da za brani nadaljnjo draženje cen in krmila ohrani poljedelstvu, je nemški zvezni svet stavil vsa krmila pod zaporko. Vsak hranitelj krmil, ki jih sam ne porablja, mora svoje zaloge naznaniti. Nakupovanje in prodaja krmil je poverjen nakupovalni družbi nemških poljedelcev. Ker se je mnogo jedilnega krompirja porabljalo za seme, je zvezni svet znatno znižal maksimalne cene za semenski krompir. — Kardinal nadškof dr. Hartmann v Kolinu je dovolil, da se sme z ozirom na pomanjkanje delovnih moči, kjer je potrebno, dati vse nedelje in praznike, izvenzati velike in biokostne nedelje in praznik sv. Reinjega telesa na polju. Dovoljenje se sme raztegniti tudi v korist drugih ročbin. Kardinal upa, da se vsled olajšave polje malih ljudi pravočasno in dobro preskrbe. Zupniki in rektorji naj vernikom prigovarjajo, da skrbje za tiste rodbine, ki so vsled vpoklicanja moških pod orožje najbolj potrebne pomoči.

Francija. Pariški mestni svet je skušal podaljšati policijsko uro do 10 ure zvečer. Policijski prefekt se je pa temu uprl. Parižani bodo morali še nadalje hoditi spat ob devetih zvečer. — Poslanštvo generala Paua, ki mu je bilo naročeno, naj bi postal vojaški svetovalec velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, se je popolnoma izjalovilo. Veliki knez je sprejel generala, ki mu je prinesel uradno francosko vojaško svetinjo, jako slabo in se je zahvalil za prijateljske svete francoskemu generalu, a mu namignil, da pokaže Joffreju in Frenchu, kako naj izženeta Nemce iz Francije in iz Belgije. Z Nemci v Rusiji opravi že sam in noče tako dragocene moči, kakor je Pau, odtegniti zaveznikom na zahodu, ki gotovo nimajo preveč dobrih vojskovodij. Listi poročajo, da se poda zdaj Pau k zavezni-

kom v Dardanelah, kjer prevzame višje vodstvo operacij na suhem. — Pariški listi poročajo, da je sedaj v Parizu 243.000 brezposelnih, med tem ko jih je v navadnem času le 36.000.

Anglija. Iz Londona se poroča: Kralj Jurij je poslal lordu George pismo, v katerem poroča, da je kraljeva družina sklenila, da, dokler traja vojna, ne uživa alkoholnih pijač in da je tudi vsem uslužbencem kraljevega gospodinjstva prepovedano uživati alkohol. — Finančni krogi pričakujejo, da se razpiše novo vojno posojilo 400 milijonov funtov šterlingov (9624 milijonov kron) v drugi polovici meseca majnika. — Sir E. Grey, ta duša vse angleške politike, je odšel iz zdravstvenih ozirov na daljši dopust na Francosko.

Rusija. Listi poročajo, da je prišlo med vrhovnim poveljnikom ruskih armad knezom Nikolajevičem in francoskim generalom Pauom do nesporazumljenja. Zato je baje francoski general nenadno hitro odpotoval v Rumunijo in od tam v Niš. — Ruski konzulat v Švici in v zgornji Italiji pozivajo vse moške ruske državljane od 17. do 20. leta, naj se podvržejo novačenju v konzulatih. V Švici prično novačiti z dnem 8. aprila. — Z ozirom na domačo industrijo je ministrski svet dovolil, da se sme po celi Rusiji prodajati vino in pivo do 16 odstotne alkoholovitosti.

Srbija. Garibaldi je sklenil, da odrine s svojimi četami, ki so se borile v Franciji, srbski armadi na pomoč. — Iz Galaca poročajo: 1. t. m. zvečer ob 6. uri sta se peljala mimo Galaca ruska trgovska parnika »Romanija« in »Agripina«. Na krovu smo videli 20 častnikov in topove. Ladji sta vozili strelivo v Srbijo, kjer je izkrcalo v srbski Rahovi. — Iz Soluna se poroča: Več sto železniških voz vojnega materiala so pripeljali v Srbijo kakor tudi angleška in francoska letala, obleke, motorne čolne, strelivo, topove, moko, obveze in premog. — Med 2000 bolniki, ki so jih iz stare Srbije prepeljali v Bitolj, jih je legarju ušlo le 200. — Graški listi pišejo o notranjem in vojaškem položaju v Srbiji: Vsled kužnih bolezni, ki so izbruhale v velikem številu (pegasti legar in trebušni legar, koze, pljučne bolezni) se je moralo izvršiti mnogo premeščenj čet ter poslati najbolj prizadete polke v kraje, kjer se jih more lažje zdraviti, zlasti v Niš. Vojne ujetnike so, potem ko so jih nevedno premestili v Niš, nastanili po vojašnicah. Dovoljeno jim je, poiskati si v mestu kakšno delo ter si tako kaj zaslužiti za lastne potrebščine. Dobijo se podjetniki, ki jih uporabljajo pri svojih podjetjih. Ujeto moštvo dobiva enako hrano kakor srbski vojaki. Glavna jed je pač vselej suhi kruh; kakšen prigrizek je zelo redek. Vojni minister še vedno pošilja polovico plače vsem častnikom, ki so jih ujele Avstrijci, tudi če jim Avstrijci dajejo plačo. Rumunski »Rdeči križ« je prevzel nalogo posredovanja pri pošiljanju denarja iz Srbije v Avstro-Ogrsko in narobe. Za spomladno delo na polju se dovolijo rezervistom starejših letnikov

posebni dopusti. Število zdravnikov, ki so umrli na kužnih boleznih, znaša 63. Največ med njimi je bilo inozemcev. Umrlo je tudi 25 medicincev. Izgube srbske armade se dosedaj računajo na 25.000 mrtvih in nad 60.000 ranjenih, katerih se je pa že mnogo vrnilo na fronto. Pod orožjem je danes v Srbiji okoli 16.000 mohamedancev.

Črnogora. Položaj v Črnigori je obupen. Odkar so Avstrijci na Lovčenu porušili baterije in ubili in ranili 500 francoskih topničarjev, se nahaja Črnogora v položaju oblegane trdnjave. Dežela se izstraduje in žive Črnogorci v največji bedi. Edino pot v Evropo skozi sv. Ivan zapirajo Črnogorcem sovrážni Albanci.

Albanci in Črnogorci. Iz Niša poročajo: Zadnje dni so udrle različne albanske čete v Črnogoro. V boju, ki se je razvil, so Črnogorci izgubili 18 mrtvih in mnogo ranjenih. Albanci so se nato umaknili čez mejo. Severno od Skadra se zbirajo znatne albanske bojne sile. Cetinje zadnji čas zelo utrujejo.

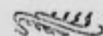
Bolgarija. Graški listi poročajo iz Sofije: Odkar je padlo Venizelosovo ministrstvo, si prizadeva diplomacija trojnega sporazuma pregovoriti Bolgarijo, naj takoj nastopi proti Turčiji. Kralju Ferdinandu prigovarjajo, da je zdaj napočil tisti trenutek, ko more na Balkanu prevzeti tisto gospodujočo vlogo, ki jo je zaigral kralj Konstantin s svojim odporom nasproti trojnemu sporazumu. Zdi se, da Bolgariji za slučaj če vkoraka v Turčijo, obetajo tudi ozemlja, ki so zdaj grška last. Rusofilske in časopisje trojnega sporazuma dela za napad Tracije. — Vlada je predložila sobranju zakonski načrt, ki določa 22½ milijona za zgradbo novih železnic v tekočem letu. — Skupina bolgarskih poslancev — po številu 68 — vseh bolgarskih strank, izvzemši socialiste, stambuloviste in Tončeviste, je poslala predsedniku gospodarstvene dume v Petrograd toplo pozdravno brzojavko ob priliki padca Przemysla. — Francoski list »Echo de Paris« piše, da ve iz zanesljivega vira, da se pogajanja med Sofijo in Belgradom nadaljujejo. Srbija sicer še ni ugodila vsem bolgarskim zahtevam glede Macedonije, pač pa je uspeh na dobrem potu.

Grška. Tržaški »Piccolo« poroča iz Soluna, da so prepovedali izvoz živil in krme iz Grške. Cene inozemstvu namenjenega sladkorja, kave in drugega blaga so zato zelo padle. Trgovci so veliko izgubili. Promet po orientalskih železnicah zelo trpi, ker prevažajo vojake. Parniki z blagom, namenjenim v Rusijo in v Rumunijo, izkrcavajo zdaj blago v Dedeagaču. — Grški listi pišejo, da Grčija toliko časa ne more poseči v vojsko, dokler bo Bolgarija nevtalna, ker ji je treba paziti na Bolgarijo.

Albanija. Neki diplomat je izjavil, kakor poroča laški list »Italia«, da se o obnovitvi balkanske zveze pogajajo na temelju razdelitve Albanije, ki ni pokazala zmožnosti, da more sama obstojati. Z razdelitvijo Albanije bi ustregli zahtevam balkanskih držav. Italija bi obdržala Valono. —

Srbija živahno dela na to, da pridobi kako pristanišče ob morju. Essad paša preskrbuje srbske kupčije v Albaniji. Tajno so se v Draču posvetovali srbski diplomati z Essad pašo o zadevi. Predlagalo se je, naj postane Sv. Ivan di Medua srbsko pristanišče ob Jadranskem morju. Mesto naj se po železnici zveže s Srbijo. Nadalje se je obvezala albanska vlada, naj deluje proti vstaji Albancev proti Srbiji. Essad paši so zagotovili Srbi vojaško pomoč proti njegovim nasprotnikom. Albance so Essad pašove kupčije s Srbijo razburile. — Iz Drača se poroča, da so vstaši dne 30. in 31. marca obstreljevali s topovi Drač, ker Essad paša ni ugodil njihovi zahtevi, da bi poslal branitelje mesta domov. Strelji so provzročili več strahu kakor škode. Poškodovanih je več hiš in ena mošeja. Ljudstva se je največ zateklo v pravoslavno cerkev, ki stoji blizu morja.

Japonska in Kitajska. O pravem razmerju med tema dvema državama se ne more nič jasnega zvedeti. Enkrat prihajajo med svet taka poročila, da se vsako minuto pričakuje, da bo buknila vojska na dan, drugič pa pridejo zopet poročila, ki kažejo na to, da se bo spor mirno rešil. Zadnja poročila so zopet taka, da kažejo na mirno rešitev spora, oziroma podvrženost Kitajske grabežljivi Japonski. Če bo Kitajska sprejela japonske zahteve, bo postala njena sužnja do tistega časa, da bo rekla Japonska: Moja si Kitajska, kar se bo prej ali slej zgodilo.

Svetovna vojska.

VOJSKA Z RUSI

Kakor da ni velikega praznika Gospodovega vstajenja, ki se je praznoval po celem svetu, tako je šel boj na celi črti proti Rusom naprej. Že drugi veliki prazniki torej, ko se je prelivala kri brez odmora. Velikanoč ni prinesla našim vojakom odpočitka, temveč boj je divjal z nezmanjšano silovitostjo naprej.

Središče vseh bojev proti Rusom je še vedno v Karpatih. Nemožeče je podati popolno sliko o teh bojih, ker se ne vrše na skupni črti, temveč so sestavljeni iz cele vrste manjših bojev, ki so medseboj sicer v zvezi in vplivajo drug na drugega. Tudi se ne more reči, da so Rusi povsod napa dalci. To je odvisno od kraja in števila čet. Na nekaterih krajih prehajajo naši, na nekaterih pa Rusi v napade.

Po dosedanjih poročilih se držé naši še na vseh prelazih, samo od prelaza, ki vodi v Laborza dolino, so se morali nekoliko umakniti. Tudi se vidi, da so Rusi na Dukla prelazu s svojim sunkom proti našim dosegli nekaj uspehov, ker poročila pravijo, da so se vršili zadnji boji pri Banyavölvyju, pri kraju, ki leži v stranski dolini levo od Dukla prelaza.

Prelazi, ki leže vmes, so še v naših rokah.

V vzhodni Galiciji in pri Črnovicah so naše čete napredovale. Ne samo da so odbile ruski poizkušeni napad na Črnovice, temveč so tudi prepodile Ruse do meje. Tudi severozahodno od Črnovic so si pri-

kom v Dardanelah, kjer prevzame višje vodstvo operacij na suhem. — Pariški listi poročajo, da je sedaj v Parizu 243.000 brezposelnih, med tem ko jih je v navadnem času le 36.000.

Anglija. Iz Londona se poroča: Kralj Jurij je poslal lordu George pismo, v katerem poroča, da je kraljeva družina sklenila, da, dokler traja vojna, ne uživa alkoholnih pijač in da je tudi vsem uslužbencem kraljevega gospodinjstva prepovedano uživati alkohol. — Finančni krogi pričakujejo, da se razpiše novo vojno posojilo 400 milijonov funtov šterlingov (9624 milijonov kron) v drugi polovici meseca majnika. — Sir E. Grey, ta duša vse angleške politike, je odšel iz zdravstvenih ozirov na daljši dopust na Francosko.

Rusija. Listi poročajo, da je prišlo med vrhovnim poveljnikom ruskih armad knezom Nikolajevičem in francoskim generalom Pauom do nesporazumljenja. Zato je baje francoski general nenadno hitro odpotoval v Rumunijo in od tam v Niš. — Ruski konzulati v Švici in v zgornji Italiji pozivajo vse moške ruske državljane od 17. do 20. leta, naj se podvržejo novačenju v konzulatih. V Švici prično novačiti z dnem 8. aprila. — Z ozirom na domačo industrijo je ministrski svet dovolil, da se sme po celi Rusiji prodajati vino in pivo do 16 odstotne alkoholovitosti.

Srbija. Garibaldi je sklenil, da odine s svojimi četami, ki so se borile v Franciji, srbski armadi na pomoč. — Iz Galaca poročajo: 1. t. m. zvečer ob 6. uri sta se peljala mimo Galaca ruska trgovska parnika »Romanij« in »Agripina«. Na krovu smo videli 20 častnikov in topove. Ladji sta vozili strelivo v Srbijo, kjer je izkrcajo v srbski Rahovi. — Iz Soluna se poroča: Več sto železniških voz vojnega materiala so pripeljali v Srbijo kakor tudi angleška in francoska letala, obleko, motorne čolne, strelivo, topove, moko, obveze in premog. — Med 2000 bolniki, ki so jih iz stare Srbije prepeljali v Bitolj, jih je legarja ušlo le 200. — Graški listi pišejo o notranjem in vojaškem položaju v Srbiji: Vsled kužnih bolezni, ki so izbruhnile v velikem številu (pegasti legar in trebušni legar, koze, pljučne bolezni) se je moralo izvršiti mnogo premeščenj čet ter poslati najbolj prizadete polke v kraje, kjer se jih more lažje zdraviti, zlasti v Niš. Vojne ujetnike so, potem ko so jih nevedno premestili v Niš, nastanili po vojašnicah. Dovoljeno jim je, poiskati si v mestu kakšno delo ter si tako kaj zaslužiti za lastne potrebščine. Dobijo se podjetniki, ki jih uporabljajo pri svojih podjetjih. Ujeto moštvo dobiva enako hrano kakor srbski vojaki. Glavna jed je pač vselej suhi kruh; kakšen prigrizek je zelo redek. Vojni minister še vedno pošilja polovico plače vsem častnikom, ki so jih ujele Avstrijci, tudi če jim Avstrijci dajejo plačo. Rumunski »Rdeči križ« je prevzel nalogo posredovanja pri pošiljanju denarja iz Srbije v Avstro-Ogrsko in narobe. Za spomladno delo na polju se dovolijo rezervistom starejših letnikov

posebni dopusti. Število zdravnikov, ki so umrli na kužnih boleznih, znaša 63. Največ med njimi je bilo inozemcev. Umrlo je tudi 25 medicincev. Izgube srbske armade se dosedaj računajo na 25.000 mrtvih in nad 60.000 ranjenih, katerih se je pa že mnogo vrnilo na fronto. Pod orožjem je danes v Srbiji okoli 16.000 mohamedancev.

Črnogora. Položaj v Črnigori je obupen. Odkar so Avstrijci na Lovčenu porušili baterije in ubili in ranili 500 francoskih topničarjev, se nahaja Črnogora v položaju oblegane trdnjave. Dežela se izstraduje in žive Črnogorci v največji bedi. Edino pot v Evropo skozi sv. Ivan zapirajo Črnogorcem sovražni Albanci.

Albanci in Črnogorci. Iz Niša poročajo: Zadnje dni so udrle različne albanske čete v Črnogoro. V boju, ki se je razvil, so Črnogorci izgubili 18 mrtvih in mnogo ranjenih. Albanci so se nato umaknili čez mejo. Severno od Skadra se zbirajo znatne albanske bojne sile. Cetinje zadnji čas zelo utrujejo.

Bolgarija. Graški listi poročajo iz Sofije: Odkar je padlo Venizelosovo ministrstvo, si prizadeva diplomacija trojnega sporazuma pregovoriti Bolgarijo, naj takoj nastopi proti Turčiji. Kralju Ferdinandu prigovarjajo, da je zdaj napočil tisti trenutek, ko more na Balkanu prevzeti tisto gospodujočo vlogo, ki jo je zaigral kralj Konstantin s svojim odporom nasproti trojnemu sporazumu. Zdi se, da Bolgariji za slučaj če vkoraka v Turčijo, obetajo tudi ozemlja, ki so zdaj grška last. Rusofilske in časopisje trojnega sporazuma dela za napad Tracije. — Vlada je predložila sobranju zakonski načrt, ki določa 22½ milijona za zgradbo novih železnic v tekočem letu. — Skupina bolgarskih poslancev — po številu 68 — vseh bolgarskih strank, izvzemši socialiste, stambuloviste in Tončeviste, je poslala predsedniku gospodarstvene dume v Petrograd toplo pozdravno brozjavko ob priliki padca Przemysla. — Francoski list »Echo de Paris« piše, da ve iz zanesljivega vira, da se pogajanja med Sofijo in Belgradom nadaljujejo. Srbija sicer še ni ugodila vsem bolgarskim zahtevam glede Macedonije, pač pa je uspeh na dobrem potu.

Grška. Tržaški »Piccolo« poroča iz Soluna, da so prepovedali izvoz živil in krme iz Grške. Cene inozemstvu namenjenega sladkorja, kave in drugega blaga so zato zelo padle. Trgovci so veliko izgubili. Promet po orientskih železnicah zelo trpi, ker prevažajo vojake. Parniki z blagom, namenjenim v Rusijo in v Rumunijo, izkrcajajo zdaj blago v Dedeagaču. — Grški listi pišejo, da Grčija toliko časa ne more poseči v vojsko, dokler bo Bolgarija nevtralna, ker ji je treba paziti na Bolgarijo.

Albanija. Neki diplomat je izjavil, kakor poroča laški list »Italia«, da se o obnovitvi balkanske zveze pogajajo na temelju razdelitve Albanije, ki ni pokazala zmožnosti, da more sama obstojati. Z razdelitvijo Albanije bi ustregli zahtevam balkanskih držav. Italija bi obdržala Valono. —

Srbija živahno dela na to, da pridobi kako pristanišče ob morju. Essad paša preskrbuje srbske kupčije v Albaniji. Tajno so se v Draču posvetovali srbski diplomati z Essad pašo o zadevi. Predlagalo se je, naj postane Sv. Ivan di Medua srbsko pristanišče ob Jadranskem morju. Mesto naj se po železnici zveže s Srbijo. Nadalje se je obvezala albanska vlada, naj deluje proti vstaji Albancev proti Srbiji. Essad paši so zagotovili Srbi vojaško pomoč proti njegovim nasprotnikom. Albance so Essad pašove kupčije s Srbijo razburile. — Iz Drača se poroča, da so vstali dne 30. in 31. marca obstreljevali s topovi Drač, ker Essad paša ni ugodil njihovi zahtevi, da bi poslal branitelje meša domov. Strelji so povzročili več strahu kakor škode. Poškodovanih je več hiš in ena mošeja. Ljudstva se je največ zateklo v pravoslavno cerkev, ki stoji blizu morja.

Japonska in Kitajska. O pravem razmerju med tema dvema državama se ne more nič jasnega zvedeti. Enkrat prihajajo med svet taka poročila, da se vsako minuto pričakuje, da bo buknila vojska na dan, drugič pa pridejo zopet poročila, ki kažejo na to, da se bo spor mirno rešil. Zадnja poročila so zopet taka, da kažejo na mirno rešitev spora, oziroma podvrženost Kitajske grabežljivi Japonski. Če bo Kitajska sprejela japonske zahteve, bo postala njena sužnja do tistega časa, da bo rekla Japonska: Moja si Kitajska, kar se bo prej ali slej zgodilo.

Svetovna vojska.

VOJSKA Z RUSI.

Kakor da ni velikega praznika Gospodovega vstajenja, ki se je praznoval po celem svetu, tako je šel boj na celi črti proti Rusom naprej. Že drugi veliki prazniki torej, ko se je prelivala kri brez odmora. Velikanoč ni prinesla našim vojakom odpočitka, temveč boj je divjal z nezmanjšano silovitostjo naprej.

Središče vseh bojev proti Rusom je še vedno v Karpatih. Nemogoče je podati popolno sliko o teh bojih, ker se ne vrše na skupni črti, temveč so sestavljeni iz cele vrste manjših bojev, ki so medseboj sicer v zvezi in vplivajo drug na drugega. Tudi se ne more reči, da so Rusi povsod napadali. To je odvisno od kraja in števila čet. Na nekaterih krajih prehajajo naši, na nekaterih pa Rusi v napade.

Po dosedanjih poročilih se drže naši še na vseh prelazih, samo od prelaza, ki vodi v Laborza dolino, so se morali nekoliko umakniti. Tudi se vidi, da so Rusi na Dukla prelazu s svojim sunkom proti našim dosegli nekaj uspehov, ker poročila pravijo, da so se vršili zadnji boji pri Banyavölvyju, pri kraju, ki leži v stranski dolini levo od Dukla prelaza.

Prelazi, ki leže vmes, so še v naših rokah.

V vzhodni Galiciji in pri Črnovicah so naše čete napredovale. Ne samo da so odbile ruski poizkušeni napad na Črnovice, temveč so tudi prepodile Ruse do meje. Tudi severozahodno od Črnovic so si pri-

borile naše čete uspeh. Tam so vzele Rusom železnico pri Zaleszcyki, ki je bila za Ruse velike važnosti. Naše čete stoje tamkaj od Kolomce do Zaleszcyki in do reke Dnjestr.

Na fronti v zahodni Galiciji in v Poljski ni bilo večjih bojev.

V zgornji Poljski, nad Vislo, proti Vahodni Pruski, prehajajo Rusi k napadom proti nemškim četam. Uspeh je ta, da ne morejo Nemci prodirati naprej. Prav tam zgoraj ob morju leži mesto Memel, katero so Rusi napadli, pa bili kmalu prepodeni.

Zanimivo je, da se tam daleč gori v Vahodni Pruski bore proti Rusom na strani Nemcev tudi tisti slovenski vojaki, topničarji, ki so stali prej na belgijsko-francoskem bojišču in pomagali Nemcem razdirati velike belgijske trdnjave.

NEMČILA-FRANCOSKA.

Na visolah ob Maasi, južnozahodno od Verduna, so poizkušali Francozi pri Combrusu ponovno z močnejšim napadom se približati nemškimi postojankami, a so jih Nemci vrgli nazaj.

V Vogesih so se 26. marca Francozi polastili vrha Hartmannswillerkopfa. Rob so držale se nemške čete. Pozneje so se Nemci tudi vrha ropet polastili. Francoski letalci so metali nad Dapaume in Strassburgom bombe, če da bi naredili kaj škoda.

Pri Saut Elou so imeli Angleži vsota skupaj 21.000 mož in ob.

Ob Yseri se je pričela nova bitka. Nemci streljajo iz mnogih težkih topov.

Vojni poročevalci nizozemskega lista «Nieuwe Courant», ki so nahajali na angleško-francoski bojni črti, poročajo svojiemu listu: V francoskem glavnem vojnem stani se mi je povedalo, da imajo Nemci na zahodnem bojišču zbranih 2.300.000 mož in pol milijona v rezervi; zadaj za bojno črto. Stevalo zavzemskih čet (Angležev, Francozov in Belgincev) pa znaša čez 2.700.000 mož, torej znaka celokupno stevalo vseh na zahodnem bojišču se približuje vojskih čet čez pol milijona mož.

VOJSKA S SRBI IN ČRNOGORCI.

Obstreljevanje Orševa.

Obstreljevanje Orševa dne 31. marca se je pričelo ob 2 uri popoldne in se trajalo približno pol ure. Bila je brezuspešna. Nekaj oseb je bilo ranjenih in par hiš poškodovanih. Tako nato so naši prišli obstreljevanje Belgrad. Obstreljevanje se trajalo od 4 do 5 ure popoldne. Oparovalci poročajo, da se ogledni deli užijati niso. Granate se v sredini mesta vrgale več hiš. Belgradsko prebivalstvo se pobegnilo v klet.

Srbi in področje Przemysl. — Srbi hočejo na celi fronti napadati.

Grški list piše: «Figaro» poroča iz Nisa, da se v Srbiji že več tednov računali s padcem Trnopolja. Sedaj izvevajo Srbi, da se se pričel nov val vojske. Srbi se pripravljajo odmor izobrne ukrepanji iz Francoske se dobili močnejše podporo v veliki tapov, detarji in. Princovill so se tako na nove vojske. Sedaj čakajo le se, da bo ruska armada vpadla v Bolgarijo, nato ne-»

meravajo Srbi na celi fronti pričeti z napadom. V Srbiji z največjo napetostjo zasledujejo premikanje Rusov, da ne zamude pravega trenutka za srbski napad.

Avstrijski gelob nad Srbijo.

Pri lepem vremenu se je 31. marca dvignil gelob avstrijske armade in preletel pri Verciorovi Donavo, da poizveduje za srbskimi postojankami. Srbi so na letalo streljali, pa je niso zadeli.

Letalci nad Cetinjem in Barom.

List «Vossische Zeitung» poroča iz Rima: Več letalcev je metalo bombe in železne pišice na Cetinje in Bar. Poškodovali so kolodvor, tobačno zalogo in druga javna in zasebna poslopja. Veliko oseb je ranjenih.

TURSKA VOJSKA.

Od ponesrečenega poizkusa pri Dardanelah dne 18. marca vlada tamkaj navidezen mir, ki pa pomeni le mir pred veliko nevihto, katero pripravljajo Angleži in Francozi. Kakor se čuje delajo zavazniki na koprem in na morju velike priprave. Vojni material in čete pošiljajo tje. Prevozne, bojne, velike in male ladje se zbirajo tam. Koliko časa bodo te priprave trpele, se ne ve. Vse kaže, da hočejo zavazniki za vsako ceno dobiti Dardanele v svojo posest.

O bojih med Turki in Rusi se poroča: 21. marca je bil boj onstran Coroha in v dolini Taškert. 23. marca so Rusi zavrnili Turke v dolini Alaigert, ko so poizkušali novo ofenzivo. Na ostali fronti so bili majni spopadi. Rusko vojno brodovje se je 29. marca prikazalo pred vvhodom v Bospor, napadlo azijske obal in čez eno uro odplulo proti Sebastopolju.

O bojih med Turki in Angleži pa se urve slodeče: Pri Sueskem kanalu so Turki obstreljevali dva angleška prevozna parnika, ki sta vozila čete. Pri Bassori so Turki v zvezi z domačimi menadno napadli Angleže in jih vrgli nazaj. Angleži so imeli 300 mrtvih in ranjenih.

Tedenske novice.

Umrli je dne 1 aprila zvečer pred gospod Franc Spendal, kanonik v Novem mestu. Rojen je bil 28. januarja 1846 v St. Vihu pri Ljubici. V mašnika je bil posvečen 31. julija 1869. Služboval je kot kaplan in katehet v Trzinu, Kranju, Mengšu, v Cerkljah pri Kranju, potem kot župni upravitelj in župnik v Trzinu. Leta 1909 je postal kanonik kolegialnega kaplila v Novem mestu.

Hudo je obdelal vojni konj 21. dom. polka 1. g. Leopold Turšič. Leži v bolnici v Kranju (Verwundtenverspital) I. Kaschni.

Novi grobovi. Na Gorcih pri Radežah se umri vol kmečki fant Jozef Kovčič star 36 let. — V Ljubli je umrla sestra indolnoga g. župnika. — V Ljubli je umrla upovceva soproga Franciska Vidmar. — V Škofji Lodi je umrl hudi posestnik in sodar Milnar. Pipan. — V

Kranju je umrl Franc Benedikt, ki je bil 22 let zvest naročnik našega lista. — V Koprivnici je umrl vlč. g. župnik Janez Prešeren. — V Ljubljani je umrl kanonik vlč. g. dr. Ivan Koren. — V Ihanu je umrl posestnik Ivan Rode.

Redek slučaj smrti. Dne 14. in 15. marca sta umrla drug za drugim Jurij Černe, po domače Kovač z Blejske Dobrave, in njegova žena Katarina roj. Vovk Ribčeva z Vrbe, nečakinja našega pe-nika dr. Franceta Prešerna. Oba je pobral huda pljučnica. Ležala sta skupaj na mrtvaškem odru in bila poopana drug poleg drugega na dobravskem pokopališču, kjer počiva v miru tudi sestra pesnikova, Katarina Prešern. Oba pokojnika sta bila zgladnata zakonska, zvesta si v življenju in v smrti. Za njima žalujejo poleg drugih domačih trije sinovi vojaki v vojni in najmlajši sin vlč. g. Jakob Černe, žopni v Sheboyganu v Ameriki, ki je še lani leto obiskal svoja roditelja na domu. Glede tega redkega žalostnega dogodka pač velja višjepastirske besede letošnjega postnega lista: Mladi v vojski padajo, stari pa doma žalosti umirajo.

Nazranilo. Večkrat se pripetilo, da dohajajo došeinemu odboru ali naravnod delalnemu glavarju vloge brez podpisu, kjer se obrazlagajo razne želje in prošnje. Naprošeni smo objaviti, da se delalni odbor na take vloge, ki jih pisec neče podpisati, ne more ozirati. Nujno se pozivlje sleherni, ki se obrne do delalnega odbora ali delalnega glavarja, naj svoje pismo tudi podpiše in označi natančno naslov. Soma tem slučajem je možno pečati se z njegovo zadevo.

Iz knjige trpljenja našega ljudstva. Smrtina kosa. — Pravo prijateljstvo. — Čuden slučaj. Na Glinah stev. 207 je umrla Marija Valentincič, soproga Ivana Valentinciča, uslužbenca Katoliške tiskarne, ki je v ujetništvu na Kavkazu. Ostalo je tu pet nepredstavljenih otročičev. Prijatelji blagoga Valentinciča so se naprej vedeli, kako nesreča čav: otročiče po smrti matere, zato so si le kdaj porazdelili otročiče-siroče, tako da bodo vsi prišli v zanesljivo oskrbo. — Čuden slučaj je pač, da se je mož Ivan Valentincič ravno isti dan oglasil iz ruskega ujetništva. Dana je bila njegova dopisnica na že mrtvo ženo. Da bi dopisnica prišla vs dan prej, bi žena se dobila zadnje podrobtve svojega moža iz ujetništva. Ljuba moja žena! Srčno te pozdravljam in otročiče si vam vselim vesele praznike. Dopisnica je bila oddana v Bisku v Sibiriji pred mestom.

Padli junaki. Padel je na severnem bojišču dne 25. februarja področnik Karol Kokičevk, ki se je udeležil premo-gih bojev na južnem in severnem bojišču. Pokopan je v Uninu za Stanislavom v Galiciji. V mirnem času je deloval kot pastirski pomočnik pri g. Kregarju. — V Koprivnici je padel posestnik Jernej Ramoš brat g. župnika v Velikih Lašah.

Iz ruskega ujetništva so se oglasili: Janez Janež iz Osredkov pri Sv. Heleni; Janez Papler iz Lok; Dominik Čarnan iz Svotja pri Medvodah. 17. pp. 8 stran. Uci je bil v Galiciji z več tovarši dne 19. decembra; Rusi so jih odpeljali v Skobelov

v Aziji. 18 dni so hodili peš, 17 dni so se pa vozili z železnico. Čarman pošilja pozdrave vsem znancem in prijateljem. — Jožef Bončar iz Podlipoglava pri Dobrunjah je pisal svojemu bratu na Lipoglavu pri Smarju iz Moskve, kjer leži ranjen. — Desetnik Josip Hvala od 97. pp., doma s Ponektiv na Tolminskem. Ujet je bil v Galiciji na sveti večer in odpeljan v Turkestan. Piše, da je zdrav in da se mu dobro godi. Dopisnica je romala 55 dni. — Anton Šega iz Grahovega pri Cerknici. Ujet je bil dne 30. decembra ter je sedaj v Sarapolu. — Iz ruskega ujetništva se je oglasil tudi Ivan Ugovšek, podomače Remski iz sv. Frančiška, občina Bočna. Piše, da je bil ujet dne 26. decembra, sedaj je v Promzino, gubernija Simbirsk. Isti dan je bil ujet tudi njegov brat Franc, o katerem pa se ne ve, kje je v ujetništvu. — Peter Cepлак (Hariž), posestnik v Bočni, je ujetnik v Sarapulj, gubernija Viatka. — Nadalje so tudi v ruskem ujetništvu: Josip Lipah, doma v Kašlju pri Dev. Mar. v Polju, ter piše, da se nahaja v Sibiriji in da je zdrav; Herman Javec, učitelj na C. M. šoli v Trstu; Josip Stenič iz Planine pri Rakeku; Franc Vojska, četovodja 17. pešpolka iz Doba pri Domžalah in Anton Matavec, 27. dom. p., iz Iderskega.

V rusken ujetništvu je Milan Muley, sin bivšega župana in nadpoštarja v Dolenjem Logatcu. V Kokandu v guberniji Turkestan se nahajajo v ruskem vojnem ujetništvu štirje Slovenci: Edi Dekleva iz Pustojne, trgovec in rez. poročnik V. Skaberne iz Ljubljane, rez. nadporočnik Maurin iz Trsta in rez. nadporočnik Knez, sin t. davčnega upravitelja Kneza v Ljubljani. Kokand leži ob vznožju Himalaje, najvišjih gor na svetu.

Iz angleškega ujetništva se je oglasil Alojzij Doblekar. Nedavno tega je prišlo na V. Mačka v Sostrem pod Ljubljano pismo, ki se je tako-le glasilo: »... Pozdravljam Vas in Vam naznanjam, da sem sedaj na Angleškem v ujetništvu, drugega Vam ne moremo pisati. Mraza imamo dosti. Zdrav sem in želim, da bi bili tudi Vi zdravi, pa se bomo še videli. Bog z Vami. Pozdrav vsem iz tuje britanske zemlje pošilja Alojzij Doblekar.«

Iz srbskega ujetništva se je oglasil Ignacij Česen iz Št. Vida nad Ljubljano. Nepopisne žalosti in skrbi je rešilo njegovo rodbino pismo od Naceta iz Čačaka v Srbiji. Pisal je, da se nahaja v srbskem ujetništvu in da se bodo še videli, ko bo zavladal zopet božji mir na svetu.

Nesreče in drugo. Moža ubila je kajzarica Marija Novak v Čagi pri Št. Lenartu v Slovenskih goricah. Mož Franc Novak je prišel dne 14. marca vinjen domov in se je prepiral z ženo, s katero je bil poročen 13 let. Žena je bežala, da bi je ne tepel, a mož jo je dohitel in jo je hotel pretepati z vilami. Žena je pograbila poleno in ga je tako tolkla, da se je zgrudil na zemljo in da je 15. marca umrl.

Umor iz ljubosumnosti. Dne 17. marca je v neki trboveljski gostilni rudar Jožef Brilej zaklal rudarja Andreja Konciljo, ker ga je našel ondi z neko dekline, za katero je hodil tudi Brilej. Brileja so

kot črnovojniškega obvezanca izročili graškemu vojaškemu sodišču.

Detomor. Iz Kozja se poroča: Posestnica Neža Planinc je povila dete in je vtopila v škafo vode, nato pa zakopala. Planinc so zaprli. Doselej še taji in noče povedati, kje je novorojenca pokopala.

Iz žalosti, da je mož šel na vojsko, je skočila v duševni zmedenosti v ribnik Frančiška Babič, viničarjeva žena v Jedloneku pri Sv. Jurju na Pesnici. Izginila je že 13. januarja ponoči brez sledu. Njen mož je dne 15. m. m. moral brez vednosti, kje je žena, v Galicijo. V soboto, dne 27. m. m., so jo našli v Gamzejevem ribniku.

Nagla smrt. Ivan Strus, strojni kurjač južne železnice, stanujoč v Ljubljani, je dne 24. marca popoldne na Zidanem mostu v službi na nagloma umrl; truplo so prepeljali v Ljubljano, kjer je bilo dne 26. m. m. pokopano.

Enoletno dete pri kuhi žganja smrtno opečeno. Posestnica Ana Furlan na Vrhniki je kuhala v kotlu brinjevec. Cev, iz katere teče prekuhani brinjevec, je bila zamašena, a ko je brinje v kotlu vrelo, je brinjeva para izgnala zamašek in vreli brinjevec je puhnil v enoletnega Jožefa Furlana in ga tako opeknel, da je kljub zdravniški pomoči drugi dan umrl.

Napad na Jesenicah. Posestnikov sin 18letni Ivan Zupan z Jesenic se je peljal te dni s planin domov. Blizu Jesenic je srečal nekega pijanega dninarja, ki je branil Zupanu peljati se naprej. Zupana je pijanec nastop tako razlutil, da je popadel za kol in udaril tako po pijancu, da mu je zlomil desno roko.

Nesreča v Jelovci. Posestnika Mih. in I. Odar in 25 letni posestnikov sin Franc Znidar iz Nemških Rovt, občina Bohinjska Bistrica, so delali v jelovških gozdovih. Ko so proti opoldne vlekli hlod izpod snega, se je izprožil mogočen snežen plaz, ki je vse tri pokopal. Ivan Odar se je kmalu izkopal in je rešil tudi svojega brata, da se ni zadušil pod snegom, a ko sta izkopala še Znidarja, je bil že mrtev.

Strašna smrt otroka. Iz Ribnice na Kor. se poroča: Posestnica Terezija Sabotnik je rezala seno; pomagal ji je njen 5letni sinček Rupert, ki se je ostranil, nark je rezalni, z vodo gnani stroj obstal. Mati je hitela v hišni mlin, kjer je našla že mrtvega sina Ruperta, ki je prišel med jermen.

Nesreča. Franc Gregorič, železn. delavec iz Rodin pri Črnomlju, je na mostu pri Otovcu vlakom dajal varnostne signale. 30. marca je pa pri svojem opravilu predaletč stegnil svojo desnico, za katero ga je zgrabila lokomotiva in mu jo odtrgala v nadlehtju. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo pri Novem mestu.

Zopet nesreča z revolverjem. Po nesreči obstreljeni umrl. V ponedeljek dne 5. t. m. so okolu pol 2. uri popoldne v Ljubljani s stanomotornega voznika prestovoljca g. Hansa Gerhold iz Maribora ogledovali Gerhold in še dva gospoda tovariša browning samokres. Neki Gerholdov tovariš je ogledoval, če je samokres nabit ali ne; pet cevi

je bilo praznih. Tovariš misleč, da so vse cevi prazne, pomeri samokres v šali proti g. Gerholdu in izproži; ena cev je bila nabita s patrono; strel počí, krogla zadene g. Gerholda, pretrga mu želodec, čreva in ledvice. Poklicali so takoj gospoda primarija dr. Gregoriča, ki je takoj odredil, da se ponesrečeni g. Gerhold prepelje z rešilnim vozom v Leonišče, kar se je tudi zgodilo. Ranjencu je prihlet na pomoč takoj v Leonišču gospod vladni svetnik primarij dr. Šlajmer, ki je izvršil z gospodom primarijem dr. Ivanom Jenkom in z asistentom dr. Jenkom težko operacijo na ranjencu. Ranjeni g. Gerhold, v civilu trgovec, je še v Leonišču tiho govoril. V torek jutraj ob 7. uri je gospod Gerhold umrl. Smrt g. Gerholda je timbolj žalostna, ker je bil rajnik ranjen v vojski s Srbi, a je ozdravel. Rajnik je bil med svojimi gospodi tovariši zelo priljubljen in vzbujal njegova smrt splošno sočustvo.

V vevški papirnici se zopet dela Ta teden se je zopet začelo delo v vevški papirnici, seveda v zmanjšanem obsegu. Dela je dobilo 100 delavcev.

Ruski ujetniki v ljubljanski okolici. V Vevče so pripeljali večje število ruskih ujetnikov.

Kovinarski nabiralni teden v vojne namene se izvede v celi državi. Rdeče, bele in rumene kovine, izvzemši železa, jekla in kositra. Vsaka gospodinja ima gotovo takih starih posod preveč, ko nabirala šolska mladina od hiše do hiše. Kovinarski nabiralni teden se določi najbrže v drugi polovici meseca aprila. Gospodarji in gospodinjje naj že sedaj razmišljujejo, kaj da bodo dali otrokom, ko pridejo nabirat. V kuhinji in v kleti, v sobi in v podstrešju, v delavnici in v hlevu se najde gotovo kaj med staro šaro, kar bi lahko porabili pri zbirki kovin. Pazite zato na ponve in piskre, na kuhinjsko posodo in sita, na jedilno orodje in na tehtnice, na kovinske gumbe, pepelnike, vratica peči, obešala in na vse predmete iz medi in iz bakra, ki jih lahko pogrešate.

Pogumna slovenska kmetica. »Kärntner Tagblatt« poroča: V torek je prispela v Celovec neka kmetica iz Kranjske, ki se vrača — s severnega bojišča. V skrbeh za svojega moža, se je napatila vrla žena nedavno na bojno polje, kjer je svojega Janeza tudi srečno našla. Ta se je naravno silno začudil, ko je stopila predenj, obložena s klobasami, prekajenim mesom in drugimi domačimi dobrotami. Vesela, da je našla moža živega in zdravega, se vrača vrla kmetica v domovino.

Povišane cene špiritu. Kartel izdelovalateljev špirita je povišal z 29. marcem cene špiritu vseh vrst za 20 K pri 1 hl.

Gostilnariji na Brezjah prosijo, da bi Romarji radi izrednih razmer, ki vladajo sedaj, pri nesih jedila s seboj. Zlasti naj bi se sami prekrbneli s kruhom.

Med ljudstvom se razširjajo, kako se nam od več strani poroča, neke molitve na dopisnicah in pismih z naročilom, da naj se skozi devet dni vsak dan prepisejo in razpošiljajo znancem. Spolnile se mu bodo želje, ki jih nosi takrat ko te stvarji prepisuje. — Vse skupaj je prazna vraža, zato opozarjamo ljudi, ki kaj takega prejmejo, da naj vržejo v ogenj, in mesto da bi te praz

ne besede prepisovali, naj raje iz srca molijo očenaš za kmalošnji mir in odvrnitev od večjih nesreč.

Svetovne vojske 11. sešitek je izšel te dni. V njem so popisani zelo zanimivo prvi boji ob nemško-francoski meji med nemškimi in francoskimi četami. Popisi so zato zanimivi, ker so mednje vpletene pripovedovanja vojakov, ki so se teh bojev udeležili. Sešitek krasi tri izvirne velike slike. »Svetovno vojsko« priporočamo našim rodbinam kot trajno veljaven spomin na sedanje žalostne čase. Naroča se v »Katoški Bukvarni« v Ljubljani.

Ali ne morete tega izvršiti v enem tednu? — Pokažimo v dejanju vsi svojo domovinsko ljubezen! — Na pomoč najrevnejšim med nami! Najlepše svojo domovinsko ljubezen v sedanjem času pokažemo v dejanju, ako kupimo srečke »Slovenske Straže«. Velika loterija »Slovenske Straže« je namenjena ubogim otrokom, vdovam in našim invalidom. Ta plemeniti namen, ki mora vzdramiti tudi najbolj mrzla srca, poleg tega veliko število dobitkov bi pač moral vzdigniti vsakega, kdor čita te vrstice, da takoj, gotovo pa tekom enega tedna kupi nekaj srečk »Slovenske Straže«. Kupite srečke takoj, ker s tem pomagata upravi loterije, da hitro vé, kje in koliko srečk je že razprodanih. Skrbite, da bodo vse srečke, ki so sedaj v prometu, v prihodnjih dneh kupljene. Kdor ima sočutje do svojih trpečih rojakov, kdo z dejanji ljubi svojo domovino, bo to gotovo takoj storil. Srečka velja samo 1 K, dobitkov je 1715 v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobitek 5000 K. Zrebanje že maja meseca. Pismena naročila na več srečk sprejema pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani. Naj se dobi mnogo plemenitih Slovencev in Slovenk, ki stopijo okoli svojih znancev in znank ter naberó kronice za srečke ter jih z naročilom pošljejo »Slovenski Straži«.

Trije bratje padli na bojišča. Andrej, Anton in Alojzij Krševan, bratje, iz Preserij v rihemberški občini doma, so šli lani na bojišče in vsi trije so ostali na bojišču. Andrej, fetovodja pri 97. pešpolku, je padel pri Krasniku; Anton, ki je služil pri 17. polku, pri Grodeku; Alojzij v Srbiji. Po poklicu so bili Andrej mizar, Anton krojač, Alojzij zidar.

Razne novice.

Meso v apnu. Gospodar velikega posestva piše, da se drži posoljeno in prekajeno meso prav dobro v stolčnem suhem apnu. V Belgiji je navada, da puščajo svinjino po štiri tedne v posolu (salamuri), potem jo obesijo na zračnem kraju, dokler se ne posuši, in ko je suha, jo položijo v zaboje ali sode z apnom. Naredi se tako: Zgano belo apno se ovlaži nekoliko, da razpade v suh prah. Tega prahu denejo za dva prsta visoko na dno, položijo vanj vrsto kosov mesa, ki se pa ne smejo dotikati,

potem pride za 10 cm apna, zopet meso in apno in na vrhu apno. Meso v apnu se drži leta in leta, bodisi, da je samo posoljeno ali prekajeno. Jemlje se po kosu iz apna, umije in oddrgne, meso nima nikakega okusa po apnu.

Redilno snov iz kosti so jeli iskati na Francoskem, imenujejo jo osséin. Stvar se preizkuša. Istotam pripravljajo prepoved za točenje pelinovca in drugih žganih pijač.

Rusija ne more biti brez vodke. »Ruskoje Slovo« javlja, da bodo začele mesine uprave v ruskih vzhodnih provincijah zopet točiti vodko. Tako se bo odpravila polagoma prepoved alkohola, ker ne more izhajati državna blagajna brez dohodkov monopola za žgane pijače. Vrnili se bodo torej od treznega k pijanemu budgetu.

Dunaj se preskrbuje. Mestna občina dunajska je slenila, da pozove vlado, da naj omogoči uvoz jajc iz Rumunije in Bolgarije in da naj prepove deloma ali popolnoma izvoz jajc na Nemško. Jajca bo dunajska občina nakupila in konzervirala za jesen, ker se drže pomladanska jajca zelo dobro in ker je mogoče, da bodo na jesen dražja.

Pivovarji jemljejo ljudstvu kruh in izpremenijo kruh v strup, je pisal že pred leti učeni mož. Zdaj dokazuje drugi učeni mož, da ima ječmenov kruh ali ječmen v kruhu za 40 odstotkov več redilnih vrednosti kakor pivo, kajti iz 100 kg ječmena, ki se porabi za pivo, dobimo samo 28,2 kg redilnih snovi, in sicer 23 kg v pivu (z alkoholom vred) in 5,2 kg v mesu in masti živali, ki so se krmile z malcem. Ječmenov kruh ima 63,7 odstot. redilne vrednosti, otrobi kot krma prinesejo 4,3 odstot. Vlada bi morala prepovedati pridelovanje ječmena za pivo, kajti kar je redilnega v njem, dobiš petkrat ceneje v zemlji, in koliko prostora bi ostalo za pšenico in rž, ako bi ne bilo več treba ječmena za pivo. In škoda, ki jo povzroča alkohol v pivu, bi bila odpravljena.

Umestna prepoved. Veliki župan in kraljevi komisar požeskega komiteta v Slavoniji dr. Trnski je poslal župnijam svojega okrožja sledeči odlok: Izvedel sem, da zapravljajo naše kmetice, kljub hudim vojnim časom, denar za svilene obleke in drugo prevzetijo. Vsled tega naročam: 1. kmetice in njih hčere ne smejo nositi svilenih kril in različnega lepoticja; 2. kdor se ne bo ravnal po tem ukazu, bo kaznovan po postavitvi leta 1854 in po predpisu leta 1873. Župniki naj razglasijo ta odlok raz prižnic in naj delujejo proti razkošju v obleki. — Kaj takega bi bilo tudi pri nas potreba. Mnogo je žensk, mimo katerih gre hudi čas, ne da bi ga čutile ali razumele. Kdor nima sam svojcev v vojski, mora vendar občutiti občno žalost in trpljenje; kričeča in bogata obleka žali oči mož, ki morajo ležati v blatnih jarkih, ki se vračajo razirgani in umazani. . . Božični teden je šla po ulici v Ljubljani gospa v dragoceni kožuhovalni, s svetlimi kamni v ušesih. Srečala je tri ranjene vojake,

ki so lezli ob bergljah. Ti so se ustavili in jo gledali, starejši izmed njih je rekel: »Ah! Take hodite po Ljubljani ta čas, ko prelivamo mi kri po Galiciji in Srbiji! Fej vas bodi!« — In pljunili so trije ranjeni vojaki pred nacičfrano gospo.

Amerika oskrbuje trojni sporazum z vojnim materialom. V South-Bethlehem, Pa., je prišlo 40 angleških častnikov, da nadzorujejo izdelovanje šrapnelov in drugega strelnega orožja, katero je naročila Angleška pri Steel Korp. — V Vaterburn, Coun., nadzorujejo angleški agenti odpošiljanje velikih množin orožja in streljiva iz tamnošnjih tovarn. — V S. Ruber Co. izdeluje 200.000 gumijevih črevljev za angleško armado. — V Bostonu sta dobila Jakob Dreifuss in Sous naročilo za 100.000 flanelastih sraje in 125.000 parov volnene spodnje obleke. — Chemical Products Co. v Varzen, Pa., ima naročenih za 500.000 dolarjev za Rusko in Angleško. — V Kanado je poslala Kelly Springfield Motra Co. v Delzoltu 1.000.000 dolarjev tovornih avto. — V Kentuky je nakupila angleška vlada 1000 mul in francoska 3000 konj. Od kar je izbruhnila vojska, so nakupili zavezniki okoli 75.000 konj v Ameriki. — Iz Čikage je šlo preko Kanade na Angleško par vanonov surovega masla, iz Newyorka je šlo decembra na Angleško 3 in pol milijona funtov sira, ki je bil vreden 564.641 dolarjev. — Zadnji ruski nakup obsega za 50 milijonov funta bakra, 7500 ton jeklenih tračnic, 15.000 železnih voz in milijon opek. — Tovarne Endikot u. Johnson Co. izdelujejo milijon črevljev za Rusko in Francosko. — Mosler Bros in Co. in St. Louis so dobili od francoske vlade naročilo za 2000 poljskih peči, kar bo znašalo zopet milijon. — Družba Baldwin v Filadelfiji je poslala na Francosko 100 lokomotiv in lesni trgoveci v Seattle 500 milijonov palev lesa, ki bo služil za pozidanje podrtih poslopij. — Tekstilne tovarne v Nev so odposlale v Evropo blaga za uniforme za 6 milijonov, tovarna Sletet in Co. v Webster Masina naročilo za 200.000 jardov blaga za kakiuniforme, detroitske tovarne so dobile naročilo, da pošljejo do jeseni za milijon konradov volnene obleke. — Tudi druge evropske vlade naročajo v nevtralni in miroljubni Ameriki vojni material. Grška je naročila blaga za 5 milijonov dolarjev in je nakupila v teksaski deželi 3000 konj; Španska je sklenila z ameriški tovarnarji pogodbo za povodne čolne in letalo, Srbska je naročila pri American Locomotive Co. 12 lokomotiv in 200.000 uniform, komad po 10,25 dol. — V Ameriki je, kakor je izračunal Redfield in objavil v »Fatherland« 15.000 obratov, ki izdelujejo vojno orožje. Do 1. novembra 1914 je sklenila Amerika kontraktov za vojne pošiljatve, ki so presežali 300 mil. dol. — Tako skrbi nevtralna Amerika za vojskujoče. Kdaj bi že morala nehati vojna, ako ne bi dobivali zavezniki vedno novo merilno orožje. V Ameriki sami se sliši že dosti glasov

zoper to indirektno podpiranje pobijanja. Pravijo, da se bodo sramovali potomci te kupčije, kakor se sramujejo zdaj tistih, ki so zagovarjali suženjstvo.

Kava se podraži na veliko za 15%, na malo za 10%. Vzrok so odredbe angleške vlade zoper trgovino z inozemstvom. Poslej so se preskrbovala avstrijska mesta lahko s kavo, kako bo odslej, se ne ve. Pravijo, da je skoraj posla valorazijska kava.

Vlak za kopanje in razkuževanje vojakov in njih obleke je preskrbelo vojno ministrstvo. Vlak sestoji iz 18 voz. Dva voza sta za kopalnico, en voz je za slačenje obleke, drugi za oblačenje, pet voz vozi obleko, perilo, obutev in kožuhe za 12.000 mož. Dva voza sta pripravljena za razkuževanje, za njimi je voz s formalinom. Dva voza peljeta 50.000 litrov vode. Dve lokomotivi vozita vlak, ker je treba mnogo soperski razkuževanja. — Urejeno je tako: Med obema kopalnicama je dolg voz za slačenje, tam denejo vojaki obleko vsak v svoj žakelj. Žaklje odnesejo drugi v voz za razkuževanje, kjer je prostora za 600 polnih žakljev. Sopari žvepla in formalina zamore uši in kali boleznih. Uši poginejo pri 106 stop. — Razkuženje traja pet ur, kopanje in oblačenje približno pol ure, v desetih urah se je izkopalno 12.000 mož in je bila razkužena njih obleka. Ko se je stekel vojak v slačilnici, gre v kopalnico. Steče se naenkrat 60 mož, trideset jih gre v kopalnico na levo, trideset na desno. Vsaka kopalnica ima trideset kopanj na tuš. Izkopani vojaki gredo iz kopalnice v oblačilnico, kjer jih čaka čisto perilo in obleka, katero oblečejo, dokler se ne razkuži in očedi njihova obleka. Tako se bo izkopalno lahko in rešilo uši dnevno po 24.000 mož, ker bo vlak ves dan v delu in bo vozil kakor daleč mogoče. Da gre vse hitro od rok, spremlja vlak voz strežnikov. Edina velika skrb je, če bo povsod dovolj vode, kajti 50.000 litrov preide kmalu. Ker je potreba velika, pripravljajo še tri take kopalne vlake.

Najhujše vojskino zlo. To niso ne razdejana mesta in vasi, ne poteptana polja, ne kupi ranjenih in mrličev, ne legar, ne kolera. Mine vojska, obdelana bodo polja, pozidana mesta. Ranjenci se vračajo ozdravljeni domov. Kar se vrne obolelih na legarju ali na koleri, so tudi preboleli, so sicer oslabiljeni ali strupa boleznih nimajo več v sebi, svojih lastnih otrok in žene ne bodo okužili. Kar je mrtvo, počiva v božjem miru. Vsakemu vojaku, ki je padel od krogle ali poštene boleznih, bo častni spomin v rodbini in zgodovini. — Najhujše vojskino zlo je nenravnost, je nalezljiva spolna bolezen, katero prinese okužen vojak lahko iz vojske domov, s katero okuži dom in rodbino, da bo hiral rod za rod od strupa, ki je prišel v kri. Nadvse žalostno! Ne jokamo in ne žalujemo, da mora toliko mladih bitij v smrt, če je ta smrt potrebna in častna. Jokamo pa, žalujemo in se sramujemo v imenu človeštva, v imenu nedolžnih otrok in prevaranih žen, sramujemo se v imenu vseh

poštenih mož in žensk, da mora pozabiti vojak v tako resnih dneh božje in naravne zapovedi in se vdati nevarnosti, ki je hujska od šrapnel in granat. Hijene v ženski podobi zahajajo v vojaške tabore, smrt na licu zakrijejo z belilom in rdečilom — za kratko uro ostudne naslade prinašajo bolezen, ki je hujska od smrti. In vojaki, katerih ne podre krogla, ne omaja pretenje sovražnika, ne trud bojnih naporov, ti vojaki morajo iz bojnih vrst, sramotno okuženi se vračajo v bolnišnice. Ponosno prihaja ranjenec, vsemu svetu kaže svoje rane, pridobljene v častnem boju. Tiho se plazi od nenravnosti okužen vojak, osramotil je vojaško sukno, prelomil je svojo prisego, onesrečil je sam sebe in svojo rodbino, postal je manjvredni član človeške družbe. Kaj niso te ženske hijene, ki zasledujejo vojake, od sovražnika najeta moč, ki srka kri in mozeg vojske? — Zakaj trpi vojaška oblast, da se bližajo te nečedne stvari naši slavni vojski? — Vrv in krogla preti vohunom in izdajicam, tak ženski nestvor je najhujši vohunka in izdajica, pa hodi prosto okoli vojakov, poizveduje in raznaša, spravlja naše vojake v nesrečo in sramotno smrt. Vojak je pisal karto domov: »Ne bomo se videli več! Bilo je preveč žensk in denarja so hotele. Jutri bova kaznovana s tovarišem...« Vojaki! Ako vas ne more varovati železna postava teh ogadnih in vsiljivih dvonogih pijavk — varujte se sami. To, kar prihaja k vam s smehljajem na pobarvanih ustnih, to ni ženska, to je najnesramnejši madež na telesu ženstva. Vojaki! Spomnite se svoje matere, svoje žene in sester, ki delajo tako trdo doma, ki jokajo in molijo za vas. Kaj ne visi na vašem vratu svetinja Brezmadežne, kaj vas ne spremlja v boj blagoslov poštene slovenske žene? Kako se boste upali pred oči svoje žene, kak odgovor boste dajali Bogu? — Matere, žene, sestre in otroci! Molite! Ne molite samo, da obvaruje Bog vaše pred krogliami...

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 $\frac{1}{4}$ % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Dopisi.

Bohinjska Bistrica. Pri nas je nastanjenih krog 70 vojakov za stražo predora in železniških mostov. Veliki teden so bili v spodbudo vseh pri skupnem velikonoč-

nem sv. obhajilu, oskrbeli veliki petek in soboto častno stražo pri božjem grobu ter se veliko soboto skupno udeležili velikonočne procesije s svojimi priljubljenim gospodom komandantom. Da se je pa pri tem visokem snegu sploh zamogla vršiti, so nam napravili složno pot. Čast in hvala!

Bohinjska Bistrica. Povsod se je že zima poslovila in se umaknila pomladi, ki odeva naravo s cvetjem in zelenjem. Le nas ima sneg še tako rad, da se nas še vedno trdovratno drži in noče, pa noče nas še zapustiti. In preteklo bo še precej vode v Savi, predno se ga bomo iznebili. Saj se v tem času zahteva smrtne žrtve. Veliki četrtek smo pokopali mladeniča, starega krog 26 let, ki ga je zasul sneg in ga zadušil, ko je šel v gozd drva vlačiti izpod snega. Doma je bil v vasi Nemški Rovt. Zares žalostna taka smrt! Mladenič je bil prav priden in varčen. Bog bodi milostljiv njegovim dušam!

Budanje, 13. marca t. l. je padel na karpatskem bojišču četovodja pešpalka deželne brambe št. 5. Franc Žen iz Budanja in je bil 14. marca z vojaškimi častmi pokopan. Štirinajst dni pred svojo smrtjo je bil odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo I. razreda. Za vrlim somišljenikom S. L. S. žaluje vsa občina. Počivaj v Bogu, junak France, v tuji zemlji!

Iz Gorij. Duhovne vaje. Č. g. P. Floran iz misijonske hiše na Mirnu pri Gorici vodil je od 26. do 30. marca za tukajšnje Marijino družbo in sploh župljane duhovne vaje. Udeležba je bila v vsakem oziru povoljna in smo g. patru hvaležni za njegove poljudne in času primerne govore. — Dne 20. marca je umrla babica Rozalija Poljak. Službovala je 42 let ter dobila lanskoleto v znak dolgoletnega in zvestega službovanja kolajno od kranjskega deželne predsedništva. V teku označenih let je svoj posel izvrševala v več kot 3000 slučajih. Bila je mirna in zlasti pri ženah priljubljena. — Na severnem bojnem polju je padel Martin Kunčič iz Krnice. — Naših ujetnikov se je z Ruskega oglasilo 44; pogrešamo jih še kakih 20.

Št. Lovrenc. Dne 18. aprila bo popoldne ob 3. uri občini zbor mlekarne v Št. Lovrencu v pitališču. Razkazoval se bo novi plemenski svinjak in vse druge naprave. Povabljeni so tudi vsi okoličani in vsi, ki se zanimajo za povzdigo prašičoreje, da se sami prepričajo, kaj se da z malim trudom doseči. Ravno po pitališču se je v celi okolici prav znatno povzdignila prašičoreja. Pridite zraven, da se sami prepričate.

Brezovica. Umrla je v torek 23. t. m. Marija Remškar, po domače »Jakčeva stara mama« v 78. letu svoje starosti. Pogreb, ki se je vršil in praznik Oznanjenja Device Marije je bil nad vse ganljiv. Blago pokojnico so spremile na zadnji poti žene Marijine družbe in tretjerednice. Naj Ti bo lahka zemlja.

Spodnja Idrija. Oglasil se je iz Rusije in sicer iz Moskve, Franc Brelh. Pismo oddano 4. februarja t. l. se glasi: »Dragi starši! Naznanjam Vam, da sem bil 28. januarja ujet in ranjen in da se nahajam tu v Moskvi v špitalu. Imam se dobro tu. Dolgo časa nisem dobil nobenega Slovenca, zdaj sem pa

z enim ljubljčanom skupaj; drugi so le Nemci, Poljaki in Madjari. Pa nisimo dolgo v eni spitalu; imamo vsak teden transport. Bolnišnice so vse polne. Kmalu bom zdrav in potem bom šel naprej, ker zdrave pošiljajo naprej (v Sibirijo). Mislim, da bom še v Spodnji Idriji, pa bom vse druge pаметi, kakor sem bil prej. Brez pijače prav lahko izhajam. Čaj pijem zjutraj in popoldan. Ljudje so tu prav luštni; vedno nas hodijo obiskovat in prinese kruh, cigarete in rimske obleke. Jaz sem dobil dve sprajci. Voščim vsele velikonočne praznike domačim in vsem v soseski. Iz Karpatov do Lvova sem hodil po 10 dni. Oglasil se je tudi naš obče priljubljeni g. nadučitelj Janez Gabrovšek. Pisal je iz Ruskega. Postal je poročnik. Vsa fara ga želi kmalu nazaj! Dalje smo zvedeli še za Matevža Podobnikovega iz Cekovnika. Baje se nahaja v Elabugi, gubernije Kazanske na Ruskem. In za Filipa Erjavca, ki se nahaja v Veronežu na Ruskem. V zavzeti Irinjavci Przemysl je bilo tudi nekaj moč iz naše fare. Skrbni nas, kaj bo z njimi.

Pri Sv. Ani pod Ljubelom je umrl v ponedeljek 29. marca posestnik Jakob Pernuš, po domače Anžecman. Bil je dolgoletni cerkveni ključar podružnice Šentanske, večletni župan, zadnje čase občinski svetovalec in podpredsednik kritičnega šolskega sveta ter v nadzorstvu tukašnje hranilnice in posojilnice. Bil je vsled postopenega gorovjskega značaja zelo uveloden in spoštovan moč po vsej občini. Dva sinova ima v vojski. Od enega ni še več meščev nobenega paročila. Naj počiva blagi moč v miru!

Ribno pri Bleku. Že lansko leto je bilo trde za delavce pri poljskem delu. Mnogo moč in mladenčev je namreč moralo odriniti na bojno polje. Izmed teh je nekaj v ruskem ujetništvu, par se jih puzroša, trije so mrtvi. Pa bojni klic je zopet mnogo novih moč poklical na boj. Razum par izjem so bili pri vsakem naboru vsi potrjeni. Zato bo leto še večje pomanjkanje poljskih delavcev. Lansko leto so kmetovalci pri nas drug drugemu pomagali z veliko vnašo in ljubeno, da se je vse delo vilo in pravočasno izvršilo. Taka medsebojna pomoč bo na leto še v večji meri potrebna, ako hočemo kaj pridelati. Zato kmetovalci, živujte svoje moči sili in bližnjemu v korist! Saj tudi naše žigosice ni nazadovale vsled vojske, amtrak nevezdovale. Lansko leto je prihajalo v župnijski okrog 40 Doma ljubov, letos jih pa nad 50. To je veliko za malo župnijo.

Iz Bleka. Iz Karpatov pride neki domačin; tukaj se imam tako, da je za prestat, ker drugace ni za pomagati, pa bo še Bog dal, da bo bolje, kaj hočemo, tako mora biti. Zdrav sem še vedno, ali tak, kakor sem poprej bil, ne bodem več, če pridem še kdaj nazaj, tu smo vsi prehlajeni, ker je človek vedno od razaj moč in dan na delu in snoga. — Zato smo je za poročnik, vse je razbilo, vse podgamo, ljudje so reveži, ni-

majo hiše, nimajo ne jedi, ne oblike, zmrzujejo na prostem; kaj bode šele, če ne bo še tega konec, če ne bodo polja mogli obdelati, kaj bo pa potem? — Ah tu je žalostno, toliko mrtvih! Koliko nas je prišlo tisti čas kakor jaz, pa nas je še malo ostalo, toliko, da bi jih vse na prste seštel; koliko jih je za nami, pa vse gre! Snega nimamo sedaj nič, ali blata je pa toliko, da ni moč iti naprej, in ceste so take, da se človek matra za žive in mrtve. Marsikdo, če pride nazaj, bode drugače živel kakor poprej. — Koliko tisoč je padlo Rusov pred utrdami, koliko pa na bojnem polju, in mislim, da nikdar ne bodo Rusi imeli utrdbe, če jo bodo hoteli pa zavzeti, bodo morali nekatero kapljo krvi še dati, pa še ne bodo nič naredili. Kadar jo naskočijo, jih toliko mrtvih obleži, da zadnji čez mrtva trupla ne morejo priti. — Na Vel Blohak je gnal Janez Modic, v Marentov, bika napajat. Ne ve se še iz kakšnega vzroka da je začel nagajati bik, ki je konečno zdirjal in se vrzel proti svojemu gospodarju. Bežal je, kar je mogel, in še dveh korakov bi bilo treba, pa bi bil rešen. Bik ga je prehitel, se vanj zaletel in ga pritisnil k zidu. K sreči vsaj ga ni zabodel, pač pa mu je štiri rebra polomil. Bika so previdno spravili v hlev, gospodar pa bo pod spretno roko velikodušnega zdravnika kmalu okreval. — Občni zbor »Hranilnice in posojilnice« se je vsilil letos ob obilni udeležbi. Zbor je spršno vodil deželni poslanec g. Fr. Drobnič, ki je v svojem nagovoru poudarjal rasnost časa, v katerem živimo, pobil nekaj govoric in končno vspodbujal k vztrajnosti in znanju do Baga. Predaval je o gospodarstvu ob času vojske g. inženir Bataj. Izvoljen je bil zopet soglasno ves stari odbor.

Gospodarske vesti.

Škropljenje in žveplanje vinogradov. Ker se še vedno sliši tamlanje kmetov-vinogradnikov, da nimajo dovolj potrebne galice, tako da ne bodo mogli škropiti svojih vinogradov, sporočam sledi: Razmeroma je dežela Kranjska z galico v Avstriji najbolje preskrbljena, in vsak, kdor se je za to brigal, je od Kmetijske družbe dobil vsaj toliko galice, kolikor jo rabi za najhuje sile. Dalje je Kmetijska družba preskrbljena perocid, ki mu mnogi, ker je nekaj novega, še ne zaupajo, pa zopet po krivici, kajti najboljši avstrijski širokovnjači so preverjeni o njegovem popolnem učinku. Končno nam ostane še ena, pri nas tudi od »Tenaks« (keri: tenaks). Tenaks je modriški prašek, ki obseva iz zmelte galice, soda in žveplenkaste pline. Zadnja je primembna nareditega, da galica na listu bolj drži, soda pa namreč apna. Naba tenaksa je zelo preprosta. Za 100 litrov vode se odreja 1 in pol kg do 2 kg tega praška, se vrže v vodo in se z njo dobro pomeša. Prašek se

hitro raztopi in škropilna zmes je pripravljena. Pripravlja se jo torej jako hitro, sproti, če je treba lahko za vsako škropilnico posebej. V tem slučaju se vzame za vsako škropilnico 15 do 20 gramov (3 deke) tenaksa. Tenaks se dobiva v vrečah po 5, 25 in 50 kg. V vrečah po 25 in 50 kg stane sedaj na Dunaju 180 K za 100 kg. Vožnja ne stane veliko, ker je za polovico znižana. »Tenaks« se dobiva pri tvrdki Dr. G. Heiner et Co., chemisches Laboratorium, Wien, VI., Mollardgasse 69. Priporočam tistim vinogradnikom, ki še nimajo ali ne dobe potrebne galice ali perocid, da se takoj preskrbijo s tenaksom, kajti tudi tega sredstva bo kmalu zmanjkalo. Svetujem tudi trgovcem na deželi, da si nabavijo tenaks, ker bodo s tem zlasti manjšim vinogradnikom, ki so vajeni kupovati galico po kilogramih v prodajalnah, zelo ustregli. Dalje opozarjam vinogradnike, da oddaja c. kr. kmetijska družba v Ljubljani jako fino, kolonjsko žveplo. Preskrbite si tedaj tudi tega. Kakor galico (perocid, tenaks) in žveplo, tako si pa je treba nabaviti tudi potrebne škropilnice in žveplanke za sedaj, ker se jih pozneje ne bo dobilo. Opozarjam na to vinogradnike še posebej. Kot najbolje izpuščene škropilnice »Avstrija« stanejo sedaj po znižani, tvorniški ceni z zabojčkom vred na Dunaju 35 K 66 v, žveplalniki ročni 10 K 20 v, nahrbtni od 20 K 90 v do 31 K 70 vin. Kdor želi teh strojev kaj naročiti, glasi naj se torej pri podpisnem B. Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.

Usnje se draži, dasi dobiva tujarska obrt prav ceno velikanske množine kož iz vojnih klavnice in se sliši iz tovarniških krogov, da ni naraščajoča druginja v sorazmerju z zalogo. Velika je zaloga vojaških obuval, katerih noče nakupiti vojaška uprava, ker ne ustrezajo zahtevam. Usnje za rehovice se je podražilo za 10 do 15% radi pomanjkanja jančjih kožic, ki so prihajale sicer iz Italije, Srbije in Bolgarie. Par črtov, ali kar je, pride za 5—6 K dražje. Usnje za podplate je 40% dražje, svinjsko usnje za 35%, šagrin za 23—30%, podloga (Segeltuch) se je podražila za 15 do 20%, nepremotljivo blago za 25—30%. Poleg tega se je podražilo delo za 15 do 50 K na mesec za navadne delavce in za 30—60 K na mesec za boljše delavce. Kar ni doseglo vse dokazovanje Kneipovcev, bo doseglo druginja. — hodilj bomo bos!

Riža čaka v Indiji 2.606.000 ton na izvoz; primanjkuje pa ladij. Lani je stal koš riža 160 rupij, letos stane 100 rupij. Prevoznina pa stane letos trikrat toliko kot lani. V mirnih časih pokupita Avstrija in Nemčija velike količine riža in ga porabljata potem ophanega po celem svetu. Nasledek današnjih razmer je torej, da ne pride indijski producenti niti do svojih stroškov, da ima angleški prevoznik nepriemeran dobiček in da trpi ves svet pomanjkanje.

Ruske preostanek žetve ni velik, kakor poljske ruski list. Vsega žita skupaj (vključno je tudi krompir) je bilo l. 1914 samo 606 milijonov meterskih stotov. Od

prejšnjih žetev je ostalo 73 milijonov, torej je bilo vsega 679 milijonov. Tega odpade na setev 108 milijonov, za preživljanje 132 milijonov ljudskih glav in za krmo živine 475 milijonov, za tehnično porabo 13 milijonov, ostane torej 83 milijonov. Tu pa po vsi priliki ni všteti pomnoženi trošek armade v vojski. Vrednost tistih 83 milijonov, če jih ima že 2 in pol milijarde kron. Ta postavka pride prva v poštev kot plačilo za ruske dolgove v inozemstvu. Slaba žetev je oslabela Rusijo.

Pridelovanje gob v rastlinjakih nasvetuje neki gospodar. Gobe so imenitno hranivo in postajajo tudi pri nas vedno dražje. Dobro bi bilo, ko bi poizkusili uvesti tudi pri nas pridelovanje najboljših gob. Nekaj o tem prinese gospodinja.

Krompirjeve zaloge prevzame na Nemškem država, da uredi uporabo.

Skrb za kruh se kaže v obdelovanju zemlje. Združene države so storile vse, da se je obdelalo kolikor mogoče zemlje in posejalo z žitom. V Ameriki so posejali za parnikov več kakor druga leta, v Indiji za 22%. Rimski mednarodni gospodarski inštitut javlja, da so posejali v severnih deželah tudi več žita. Pšenične žetve južne polovice sveta so bile letos za 6% boljše od lani. Stanje setve zadovoljuje.

Denarno stanje naših sovražnikov je slabo. Rusija je zakopana do ušes v dolgovi, Angleška ne more plačevati z zlatom, Francoska je razupala in potrošila. Zdaj ima največ veljave ameriški dolar.

Koruzni hrub dajejo že na mizo v kavarnah in gostilnah v Moravski Ostrovi. Ljudje uživajo radi »cetinjsko torto«.

Kuhinjske kurze za vojake so uvedli na Nemškem. Že lansko jesen je ustanovilo neko društvo v Berlinu pet kurzov, kjer so poučevali vojake v kuhanju za časa vojske, da so se naučili pripraviti hitro okusne in redilne jedi za svoje zdrave in dobre juhe za svoje bolne tovariše. Vsak kurz je obiskovalo po 25 vojakov. Ker se je stvar obnesla, je zapovedalo ministertvo, da se uvede še pet takih kurzov na krajih, kjer je kaka gospodinjstva šola in je vojaška garnizija ali lazaret.

Davke mislijo na Angleškem povišati tako, da bo prinašal dohodninski davek, ki je bil lani 11,00.000 funtov šterlingov, letos 38,750.000 funtov šterlingov. Davčne doklade, ki so znašale lani 1,500.000 funtov šterlingov, bodo znašale letos 6,000.000. Davek na pivo lani 2,500.000 funt. šterl., letos 17,000.000 funt. šterl., in davek na čaj lani 950.000 funt. šterl., letos 3,200.000. Torej lani 15,950.000 funtov šterlingov in letos 65,550.000.

Listek

Iz dni svobode.

(Po francoskem izvirniku.)

I.

Mračno gleda sivo zimsko nebo na bretanjske nižine, po grmičju in gozdičih leži še nekaj snega, po tratih in

mlakah se je izpremenil v kalne goste luže. Ceste so izginile v blatnem močvirju, kolovoz, ki se cepi pri Pleneufu od ceste iz sv. Briene in vodi do vasi in graščine lokmorske, je potopljen, izgubljen v mlakužah, treba je posebne konjske pameti in vztrajnosti, ako hočeš najti v tej greznici pravi tir in vleči iz brozge voz z zamišljenim gospodarjem na njem.

Predvarno in previdno stopa konj po ilovnati kaši, zdi se, da se čudi, da mu ni ostalo kopito v brezdanjem blatu, zdi se, da pogleduje koncem oka gospodarja in da ga kritikuje: kako je danes čuden in dolgočasen naš gospodar. Zakaj je neki pustil prodajalca Mihaela v mestu? Mihael se pogovori s konjem, mu zažvižga, mu zapoje, mu prigovarja: »Hej na desno! Le na levo!« . . .

Gospod Maltier pa sedi tu zamotan do ušes, drži leno vajeti v rokah in strmi v nič, prepusti konjevi pameti, da ga popelje do večera v Lokmoro, ki leži nekje med njivami in blatom. Kakor da bi bilo poštemu konju tako lahko zapomniti si pot, po kateri je hodil lani osorej prvič! Ali taki so ljudje. Sicer si domišljujejo kako so pametni, ko pride sila, pa zahtevajo od živali, da bi bila modrejša od njih.

Gospod Maltier se gane in se ozre naokolo. Nekam nemiren je ta pogled, čmeren je obraz. Veter mu brije mrzlo v oči, nikjer ni videti strehe, nebo se zavija tesneje v sivi plašč, skoraj gotovo zasači noč potnika iz Bresta, patrijota Maltiera na tej zapuščeni cesti v divji uporni Bretanji, ki ne ljubi in ne razume republikanske svobode. Cesta, je to cesta? — Tu nekje bi mogla biti vas, od vasi do graščine je še poldrugo uro vožnje. — Ko dospo v graščino, je varen. Pooblaščenca posestnika Lokmore se ne bo upal tam nikdo napasti, v prijazni sobi, kjer je prenočil lani, se odpočije in segreje, potem odpravi svoj posel z najemnikom posestva Moretom in se vrne v svojo hišo v Brest, k svojemu detetu, k svoji ženi.

Zelet si je samote, zelet si je nekaj dni posla, ki ga odvede od njegove trgovine, da ne sliši kašljajoče hčerke, da ne vidi žene, ki hira žalosti. A samota ni prijetna. Vstajajo davni spomini. Vstajajo vse žalitve, katere si prestal, pečejo te v dnu srca, kakor tisti prvi dan. A kaj to! Vstaja pa tudi spomin na vsako krivico, katero si prizadel bližnjemu in režejo ti dušo. Grozna je samota za človeka, ki je razdvojen v duši. Tisoč strahov se mu reži v obraz. In če živi ta človek v času krvave francoske prekucije, če je na glasu, da je patrijot, če je zaslužil ime patrijota — potem ožive njegovo samoto krvavi prizori, kriki smrtno groze.

Reci Maltier, koliko poštenih plemenitih mož bi bil lahko rešil krute smrti, pa jih nisi, ne iz hudobije, ampak v strahu zase in za svoje premoženje. Reci Maltier, koliko poštenih mož si ovadil, da obsojajo krvava dejanja strahovlade, ne iz hudobije, ampak, da si odvrnil sum od sebe in si povečal

premoženje? In kaj bi se greval za to? — Onim ni bila smrt nič strašnega, pripelje jih po njih misli v kraj blažene večne svobode, kjer mine vse preganjanje. Zate pa je smrt nekaj strašnega — če je tam kaj, te čaka odgovor in kaznen. In premoženje, s težavo pridobljeno premoženje zapustiš, ostane drugim — drugim — ne lastnim otrokom. »Hiša hudobneža ostane prazna«, mu je rekla stara mati, ko ji je bil potožil, da mu je obolel starejši sin. Kak deček! Bister, živahen, vesel in delaven. — Umrl je. Ne zdravnik, ne baba nista mogla ugotoviti njegove bolezni. Za njim je umrl drugi deček iste bolezni. In žena mu je rekla, ko je ugasnilo oko njenega ljubljence: »Ti si ga umoril!« — Zdaaj vene zadnji otrok, mala Viviana, žena hira in mu pravi z vsem svojim obnašanjem: »Ti si kriv!«

In vse to radi popa, ki se je bil skrtil v njegovi hiši, katerega je hotela spraviti žena na njegov brod in ga rešiti smrti. Naravnost smešno! — Kaj naj bi se bil izpostavljal Maltier nevarnosti radi upornega popa, ki noče priseči na ustavo? — »Jaz imam otroke in moram skrbeti zanje«, je rekel ženi, ko je bil iztaknil skritega duhovnika in je prosila žena povzdignjenih rok zanj. —

»Ravno zaradi otrok«, je rekla žena, »dobra dela starišev so porok sreče otrok, slaba dela pa se kaznujejo nad otrok otroki. Ti se bojiš, da ti vzamejo premoženje, ne misliš pa, da ti vzame Bog lahko otroka« . . .

Tako in podobno je govorila pravovernna žena, on pa je poklinal orožnike in jim je izročil sivolasega duhovnika. Obupana žena je prosila na kolenih odpuščanja. Mirno jo je tolažil uporni sluga praznoverja:

»Ne žalujte, draga gospa, meni je smrt rešitev preganjanja, ako sem se skrival, ako sem hotel bežati, storil sem to samo iz dolžnosti, da mi bi bilo možno izpolnjevati svojo službo in da nisem dal po nepotrebnem prilike k prelivanju krvi.«

Dvignil je zvezane roke in blagoslovil ženo želeč nji in njenim otrokom večne sreče, odpuščaje onemu, ki ga je ovadil. Drugi dan ni bil več med živimi, njegove želje pa so bile uspešne . . .

Bridko vzdihne Maltier v sivi zimski dan, v žalostno pokrajino. Vse kar je okrog njega, sili in hiti v strašno brezno smrti. Kako naj ustavi plameniči blisk, ki šviga nad njim? — Kako naj popravi, kaj naj naredi?

Konj je zabrzal. V mračnem obrisu je tamle vas. Prva hiša je kovačija. To pozdravlja konj, ljuba žival. Morda nima več podkve, ker se kobaca že tako težko iz blata.

Maltier se ustavi pred kovačijo. Ni bilo treba klicati kovača orjaka. Ogle dal je konju kopita in povedal, da je bos na eno nogo, pogledal je zvedavo gospodarja in vprašal kam se pelje.

Nevoljno mu je povedal Maltier in dostavil, naj mu podkuje hitro konja, da pride še pred popolno tmino v Lokmoro. To pa kakor da ni vseč kovaču. Rekel je:

»Potrpljenje gospod! — Hitro se stisne samo pest, pa še to se ne more vselej. Vsa kopita so potrebna kovačeve roke. Vi bi pa lahko prenočili tu, saj v Lakmori itak ni nikakovega prenočišča.«

»No! — Saj je vendar tam graščina.«

»Je že. Ne vem pa, ako vas bo prenočil Morel, zdaj pride vsakovrstnih ljudi...«

»Mene mora prenočiti,« se je obregnil od strahu in spominov razdraženi Maltier, kovač se je ozrl bistro vanj:

»Vi ste gospodar graščine?«

»Če tudi ne, sem pa njegov upravitelj in se peljem v Lokmoro na letni račun.«

»A—! Gospod pride torej iz svete Briene? Hej, Berto! Prinesi smolo! Glej, gospod tu je pooblaščenec onega gospoda, ki ne pride nikdar sem, dasi ima tu velika posestiva. Da, da. Zrak v Brestanji je oster... Poznal sem nekdanjega gospoda Lokmore. Plemenit gospod. Vsi smo ga ljubili. Pa je prišlo, da je dal poštenjak glavo in zapustil neprosto voljno svojo dedščino sedanjemu gospodarju. Pa vi pridete iz sv. Briene gospod?«

»Pridem iz Bresta čez sv. Brieno in bom prav vesel, ko se izkopljem iz tukajšnjega blata. Zurite se, meni se mudi!« — je odgovoril osorno vznemirjeni Maltier. Zdelo se mu je, da ga ustavljata kovač in njegov deček namenoma, da preži iz mirne vasice pred njim smrt — ti ljudje tu se spominjajo še prejšnjega gospodarja.

»Marsikomu se mudi prezgodaj,« je dejal kovač in nabijal podkvo.

Gospoda iz Lokmore so peljali tod. Bričem se je mudilo, kakor da bi mogli zamuditi smrt na gviljotini. Vse pride na vrsto, najprej ovajeni poštenjaki, potem pošteni cvaduhi in srečni dediči.

Maltier ni strpel. Skočil je raz voza, vrgele je dečku frank, zgrabil vajeti in pogнал. Konj je obtičal v prvi luknji, kovač mu je pomagal in svaril še enkrat:

»Gospod, prenočite raje tu, cesta ni ponoči varna.«

»Kakor hoče. Najkrajšo poi vzajem kar poprek.«

»Zgrešite lahko.«

»Pojdem po kolovozu, vem, da pelje do graščine in tam me pričakujejo.«

Konj je potegnil kakor da čuti in razume gospodarjev strah, kovačija in vas sta ostala v mraku. Maltier se je oddahnil. Oni razbojnik, ki so poznali starega gospodarja, ga ne dobe v roko. Ali kaj? — So že prišli — so že slišali, mu gredo že naproti, hite že pred njim?

Kolovoz se vije med grmovjem, v grmovju raste mrak, po mraku se gibljejo sence, se umikajo, izginejo.

Dvakrat, trikrat, se je ponovila prikazen. Maltieru se je zdelo, da gredo tu cele trume ljudi — kam drugam nego v Lokmoro? A zakaj ravno tja? — Poljskega dela ni, zabave si ne prirejajo v takem času — biti mora samo to, da se zbirajo tam uporni kmetje, saj je Morel

znan kot sovražnik republike in spoštovan v okolici. Zbirajo se tam, a med nje pride znan patrijot... Radi svoje varnosti, če ne iz sovraštva, bodo pozkušali umoriti ga. Zakaj je pustil hlapca v mestu, kje je pištola? Pozabil? — Morda jo je izmaknil kovač. Kaj naj naredi?

Maltier je ugibal in prišel zopet do sklepa, da je najbolj varen v graščini. Kmalu je potrkalo tolkalo na velika vrata stare graščine, ki je bila zidana na nizko in široko in je imela na čelu prizidek kakor bunko, tam je bilo par boljših sob in tam je tudi soba za goste, iz nje bi bežal lahko na cesto, ali na dvorišče, ako bi nanosla potreba.

Odznatraj se je odzval Morelov glas: »Tako, prijatelji! Nocoj ste zgodni!«

Zapah je odletel. — Morel je odskočil in jecal:

»Vi gospod Maltier?! Tako pozno! Kdo bi vas bil pričakoval nocoj?«

»Pozno ni, ali noč je zgodnja, novo leto tudi še ni, torej pridem o pravem času, da poberem najemu in se dogovoriva za naprej. Dajte, skrbite za konja, Zebe me, lačen sem in truden.«

Maltier je govoril ravnodušno, delal se je, da ne vidi Morelove zadrege, razumel in tolmačil si jo je tako, da ve Morel, kaj mu nalaga dolžnost, poštenje in čast, da se boji za Maltiera, če bi ga videli njegovi obiskovalci, da se boji za svoje prijatelje, če bi jih videl patrijot Maltier.

Morel se je priklonil: »Hiša je gospodu na razpolago.«

Poklical je hlapca, ki je ošinil Maltiera s čudnim pogledom, poklical je ženo, ki se je silila kazati prijazen obraz. Izgovarjala se je:

»Kaka škoda, da nas ni gospod obvestil, bili bi saj pripravili sobo, tako pa imamo vse v neredu, vse sobe so polne žita in drugega pridelka, katere prodamo šele po novem letu, kakor veste.«

»Umirite se Morelka, meni ni treba drugega, kakor ognja, valjovice za luč in otevl slame za posteljo,« se je smehljaj ravno tako prisiljeno Maltier in je šel s hlapcem, da vidi kam spravi konja. Hlevi so bili za graščino in če bi prišel do konja in ga zajahal, bi bil hitro iz nevarnosti.

Morel je peljal gosta v veliko kuhinjo, kjer se je pogrel in osušil. Dočim mu je skuhala Morelka vina in cvrta jajce. Z lučjo je stopil po hodniku in se prepričal, da so sobe v pritličju res vse polne, pa zakaj mu ne ponudijo sobe za goste? — Kaj in kdo je tam?

(Dalje).

Slike in črtice z bojišč.

CXXXIX.

Iz Belgije na Rusko-Poljsko.

Franc Debeljak, doma iz Koprivice pri Kranju, ki se je nahajal pri avstrijskih motornih baterijah na nem-

sko-belgijskem bojišču, piše iz Wittstocka, kjer se nahaja v bolnici:

19. marca 1915.

Danes je praznik sv. Jožefa. Pri nas imamo prav slabo vreme. Cel dan dežuje in sneži, tako da je prav dolgočas. Da si skrajšam čas, Vam hočem povedati, kako se mi je godilo zadnji čas. Dne 10. februarja smo šli iz Ostende ter smo se vozili dva dni do mesta Marienburg na Nemško. Tam smo čakali tri dni, ker niso bili Nemci še toliko blizu trdnjave, da bi vsi mogli streljati na njo. Dne 15. februarja smo pa šli naprej in smo prišli dne 18. februarja na Rusko. Takoj smo začeli postavljati naše velikane Rusom nasproti. Delali smo celo noč vsi z veseljem, da prej uničimo trdnjavo. To smo tudi dosegli! Dne 20. februarja zjutraj ob 8. uri je padel prvi naš strel. Rusi so začeli hudo odgovarjati; zelo na gosto so padale granate in šrapneli in tudi zelo blizu nas. Pa to nam ni bilo dosti mar, ker smo se že navadili na francoske, ki so bile bolj goste kakor ruske. Tako smo le pokali, seveda dokler nismo dobili cilja, so bili naši strelji bolj redki. Ob 11. uri dopodne smo pa začeli tako hiteti, da smo bili vsi premečeni. Tako smo delali do noči. Med nami je bilo nekaj mrtvih, nekaj pa hudo ranjenih. No, prvi dan nismo trdnjave vzeli, ker je zelo velika. Drugi dan smo zopet streljali, toda ob 2. uri popoldne smo morali iti stran, ker so bili ruski šrapneli in granate pregoste in prevelike naše izgube. Ko so pa Rusi prenehali streljati v našo baterijo, smo šli zopet nazaj in začeli iznova streljati. Ob 4. uri popoldne je bila ruska trdnjava, ki se imenuje Osowiec, naša.

Veliko sem videl, pa skusil dobrega in slabega, zdaj je pa prišla še bolezen. Ampak kaj mi fantje! Koliko je mož, ki imajo doma družine, pa jih ne bodo nikoli več videli. Kakšno žalovanje in jok je tukaj notri! Pozdrav! Vaš Francelj.

CLX.

Strašen prizor iz Karpato.

Neki vojak, ki se je vojskoval v Karpatih pripoveduje sledečo povest: Taborili smo v visokem snegu pod nekim gorskim sedlom. Ponoči so me poslali s poizvedovalnim oddelkom na vrh. Na nebu migljajo zvezde, svetlo je, dasi ne sije luna. Naročeno mi je bilo sicer, da naj poizvedujem le na vrhu, a podam se še naprej do neke točke, kjer ni mogel biti sovražnik daleč. V tihi noči začujem tiho stokanje, ki nam pretresa mozeg. Grem gledat, kaj da je. Strašen prizor zagledam, ki ga nikdar ne pozabim, naj živim še tako dolgo. Neki ruski vojaki leži napol zmrznjen naslonjen na neko drevo. Tiho me prosi v taki nemščini, da jo komaj razumem, naj ga prenese na kak zavaran kraj, da ga ne razkljujejo jastrebi. Pove mi, da se je enkrat prebudil iz nezavesti, ker ga je živoga pričel kljuvati jastreb. Boj z istradanim tičem je bil strašen, ker se je reved komaj premikal. Možu sta že odmrznili

li obe nogi, nesem ga pod neko skalo, ki jo zakrijem s snegom, da je mogel mirno umreti, ker rešiti mu življenje ni bilo več mogoče.

CXLI.

Pogreb 10letnega junaka.

«Nova Reforma» poroča iz Moravske Bele Cerkve: Slovesno so pokopali 10letnega junaka Jana Wisniewskega iz Rychwalda pri Tarnovu. Decembra lani je bežal s starši od doma. Šrapnel mu je ubil očeta in mater. Sosedje so vzeli dečka s seboj, a jim je ušel v naše strelske jarke. Preprosil je vojake, da je smel ostati med njimi. Pomagal jim je, kar je mogel. Vsi so ga ljubili. Donašal je vojakom živeža, vode in kar je mogel. V nekem strelskem jarku je zmanjkalo patron; niso jih mogli radi ruskega ognja nadomestiti. Deček se ponudi, da prinese patrone, a ga radi smrtno nevarnosti ne puste. Deček se pa vojakom izmuza in se vrne s patroni. Kakih 100 korakov od strelskega jarka ga rani šrapnel, a mladi junak hiti naprej; 10 korakov za jarkom ga zadene druga krogla. Pade, a vojaki ga rešijo in odpeljejo po boju v lazaret, kjer je umrl.

CXLI.

Dvoje pism.

I.

Sin piše iz vojske.

Draga moja mama! Prejel sem Vaše pismo dne 4. marca in se Vam prav lep zahvaljujem, da se me še vedno spominjate. Mama, jaz sem vsak dan pripravljen umreti. V bitki smo že 57 dni. Ponoči in podnevi hodimo po gorah, kjer ni nobene hiše, sneg pa poldrug meter visok, pa kar iz snega napravimo hišo, kakor včasih doma, ko smo se otroci igrali. To napravimo zato, da smo varni pred hudo burjo, ki je strašna v teh krajih. Koliko fantov je že ozeblo v teh krajih!

Mama, ko bi Vi videli in slišali fante in može Kranjce, kako s solznimi očmi in glasno molijo rožni venec, angelovo češčenje, po tvoje varstvo itd. Kletev in neumne besede niso nobenemu na mislih. Tako gre pri nas v teh resnih časih.

Jaz sem, hvala Bogu, zdrav. Parkrat sem že moral teči, kar so me noge nesle, da nas niso Rusi s strojnimi puškami vred ujeli. Potem, ko smo pešcem ušli, pa kar naenkrat pridrvi cela truma kozakov nad nas. Tako smo skočili k strojnimi puškam, da še drug drugega ni imel časa pogledati. Kar v naročju smo držali strojne puške, pa smo začeli streljati na kozake in smo jih le prepodili, veliko tudi ubili.

Mama, uši je pa toliko vrst, da res ne vem, ali so tudi kranjske vmes ali ne.

Pa mi še kaj pišite, saj druge tolažbe tako nimamo kakor Boga, in pa, če dobimo kako pismo od domačih.

Z Bogom! Pozdravite vse sosede!

Vaš sin N. N., četovodja.

II.

Odgovor piše mesto matere sestra.

Še iz tega pisma par misli!

Dragi brat! Najprej sem Te mislila vprašati, kaj je bilo vzrok Tvojemu dolgemu molčanju. Toda ne bom. Saj vem, da na bojnem polju nimate stalnih bivališč, vem, da vam ni moč ob vsaki priliki pisati svojim dragim domačim, ki so vedno v skrbeh za vas.

Ne morem Ti popisati, s kakšnim veseljem sem brala Tvoje pismo. Posebno me je zveselilo, ko pišeš, kako molite sveti rožni venec v strelskih jarkih. Čudim se Ti, da si še vedno zdrav. Vedi, da Te varuje On, ki je nad nami. Le zaupaj Vanj! Ne pozabi Ga nikdar! Le pogumno stoj v boju in zvesto izvršuj svojo vojaško dolžnost do naše lepe domovine. Vsi domači smo vedno pri Tebi v mislih in v molitvah. Kako rada bi bila osebno pri Tebi na bojišču, da bi se s Teboj vred bojevala, da bi s Teboj vred branila sovražniku pot v našo domovino!

Vedno sem v skrbeh za Te in za druge . . . Vedno si mislim: Bog ve, ali se povrnete vsi? Zdravi ali ranjeni? Koliko jih bo krila tuja zemlja? Take misli in skrbi me včasih pripravijo do solz.

Dragi! Zopet nam bodo zvonovi oznanjali vesele velikonočne praznike. Ali vas še vedno ne bo med nami! Nanznanjali nam bodo vstajenje Onega, ki je prinesel na svet zmago in mir, ki ga pa mnogi še vedno nočejo priznati kot Kralja zmage in miru. Tudi v tem resnem in žalostnem času ne!

Voščim Ti vesele praznike na bojišču. Iz globočine srca bomo zapeli velikonočno alelujo z željo, da se skoraj povrnete med nas, da se skoraj sklene ljubi mir.

Torej le pogumno naprej! Naprej do srečne zmage! Vse prenašaj voljno: saj veš, čim večje je trpljenje, tem lepša je krona.

Dragi! Tudi mi se doma vojskujejo z draginjo. Sedaj nas pa še čaka delo. Skoro vse delo čaka letos nas ženske, ker ni doma ne mož ne fantov. Toda le vse voljno prenašajmo, vdani v voljo božjo, saj Bog vse vidi in vse ve; le lepó Ga prosimo, pa nam polajša trpljenje.

Sedaj pa moram končati in od Tebe v duhu slovo jemati. Čez hribe, planjave, čez karpatske višave Ti pošilja pozdrave Tvoja Te ljubeča sestra N. Bog s Teboj!

Za naše gospodinje.

Vojska, bolezen in snaga. Zgodovina nam pripoveduje o boleznih, ki so sledile dolgotrajnim vojskam. Kako nastanejo nalezljive bolezni? Griža in kolera nastaneta večinoma vsled pomanjkanja zdravilnih živil. Vojak užije kar dobi, nezrel krompir, drevesni lub, zmrznjen zelnat storž, sparieno nezrelo sadje in podobno. Bolezen se razpase

med vojaki po odpadkih. V vojni ni pravih stranišč in ni časa pokrivati vsak kup. Tako pride bolezen v zrak. Po vojski je navadno hujša ali manjša lakota, ljudje uživajo kar imajo in tako pride bolezen tudi med one, ki so doma.

V sedanji vojski so posebno tri bolezni, ki so se rodile na bojne polju in groze, da se razširijo od tam k nam, po celi Evropi. Črne koze, pegasti legar ali ruska bolezen, ki je prava vojskina bolezen in kolera. A ni samo to. Plahih obrazov nam dokazujejo previdni ljudje, da bi nas znala obiskati letos huda znanka naših davnih očetov, ki ni smela toliko let v Evropo, a ni pozabila svojega posla po Aziji in po Indiji, kjer pokosi na tisoče, kadar je lakotno leto.

Zakaj nam govore tako? — Tisoče trupel leži na bedni, s krvjo napojeni gališki zemlji, tisoče po Belgiji, v Karpatih, v vzhodni Prusiji in kamorkoli stopa letos nikdar sita smrt. Res je večina pokopana, in na prve žrtve so nasuli apno. Ali toliko je krvave žetve, da ne morejo vojaki v hitrosti izkopati ogromne jame dovolj globoko — apna ni mogoče dovažati toliko in na vse strani. Marsikatero truplo leži še skrito v blatu ali v snegu. Izkopnel bo sneg, razkrajalo se bo truplo, veter bo nesel v daljine dežele kali bolezni in smrti . . .

Kako se nalezemo? Kal bolezni ali zametek je prostemu očesu nevidna stvarca, pride v život med dihanjem, ali pride z roko v usta, ali na kak drug način. Tisoč smrtnih kali nas obleta vsak dan in le malokatera povzroča v nas bolezen.

Zakaj? — V slini in v krvi zdravega človeka je toliko moči, da uniči tiste kali bolezni; torej se nam ni treba toliko bati nalezljivih bolezni, dokler imamo priliko, da se ocedimo, dokler nismo zbegani, preveč utrujeni, sploh dokler nam teče življenje redno in se ogiblremo vsakega nereda.

Kako se branimo boleznim? — Snaga je pol zdravja. Je torej dolžnost oblasti in posameznikov, da skrbi vsakdo za snago svoje okolice in samega sebe. Res stori oblast dosti, ali ni treba čakati, da razglasi župan, da ni tvoja hiša javno stranišče, da je treba pokriti jama in odpeljati gnojnico.

Veliko bolezni, posebno griža, se razširi radi pomanjkanja stranišč in radi pomanjkljivosti v straniščih. Gotovo ne more biti v vsaki vasi stranišče na izpiranje, saj zdaj še ne. Čisto pa je lahko vsako stranišče na katerega hodijo ljudje, dasi bi mislil človek v marsikateri hiši, da smatrajo snago na stranišču za jako nepotrebno stvar.

V času bolezni bi moglo biti strogo prepovedano vsako onesnaženje v bližini hiš in na polju in to naj bo v mestu in na vasi, taka nesnaga bi se mogla saj pokriti s pepelom s čimer bi se odstranil smrad in nevarnost. To bi bilo dobro posebno v bližini vojašnic. Pepela je povsod dosti, vsako jutro in vsak večer bi bilo treba posipati take kraje, da niso v nevarnost in neugodnost vojakom in drugim.

Stranišča je treba izribati dvakrat na teden z vročim lugom, lug, vrel lug, je boljši kakor vsi lizoli. Ako je bolezen v hiši, je treba izprati posodo bolnikovo z kropom in jesihom, če je sedel sam na stranišču, je treba politi stranišče z vrelim lugom ali s slanin kropom. Nevarnost in smrad se izgubi, če vržeš za vsakim bolnikovim odpadkom pepela, oglja ali peska ali žaganje. Oglje je najboljšo, šotin prah je tudi dober.

Vsako bolnikovo perilo mora takoj v krop. Kjer je nalezljiva bolezen mora biti vedno pripravljen krop. Roke si umij z vročo vodo in kreolinovim ali katranovim milom potem jih oterij in namaži z limono ali namoči v jesih. Kjer je potrebna snaga okoli bolnika ozdravi on sam in ne okuži drugih.

Sosedov, piščet in maček, tudi tišev ni treba puščati v sobi, jer je bolnik. Večkrat se je zgodilo, da je prenesla nedolžna ptičica hudo bolezen. Preproge, prti po mizah, poblazinjeni stoli ne sodijo v bolnikovo sobo, kjer more biti vse tako, da se umije lahko in opere.

V času boleznij je treba paziti posebno nato, da je človek odpočit, da ima dovolj spanja. Kdor ne spi, je že tako bolan, če bo prišel v okužen kraj se bo nalezil. Kdor ima pokvarjen želodec, kdor pije rad, se bo nalezil prej kakor drugi, ki ne prestopi nikdar zapovedi zmernosti.

Človek, ki drži dosti na snago, je navadno tudi zdrav. Ako tudi nimate sicer navade, navadite se letos: Umijte se vsak večer po celem telesu predno greste spat in preoblecite vselej zvečer čisto perilo, posebno če pridete iz okuženega kraja; v tem slučaju se pa umijte in preoblecite takoj. Vsak teden enkrat se pa skopljite v topli vodi in naterite se pošteno z milom, po kopelji se zmočite še z jesihom.

Zaprte telesa naredi človeka razpoloženega za bolezen, kdor se čuti zaprtega naj ne baše več v sebe, ampak naj vzame par žlic laškega olja na črni kavi in to zjutraj na tešče.

Voda vleče bolezen nase. Voda, ki je za kuhanje mora biti iz pokritega vodnjaka, tudi v kuhinji naj bo vedno pokrita. Za pijačo jo prekuhaj, ali saj okisaj z limono ali z vinskim jesihom.

Dobro je, da imaš zdaj malo gorčične moke doma. Gorčičina kopel izvleče bolezen, kdor čuti da ga napada naj se koplje v topli gorčični kopelji.

V starih časih so napravljali kužni jesih: V jesih so namočili angelike, rožmarina, šetraja, kužnega korena in so se umivali s tem jesihom, kapali so ga na obleko in na robece, kropili so ž njim stanovanje. Priporočujejo, da so iznajdli ta jesih štirje roparji, ki so oropali kužne mrljice, a so ostali zdravi, ker so se umivali s tem jesihom. Tudi zdaj bi si lahko namočili korenin in rož na jesihu in se umivali ž njim. Ni treba čakati, da pride bolezen, preskrbite se z zdravili, to je že toliko kot zdravje. Glede brinja je pisala »Gospodinja« že lani, tudi glede česna in drugega.

Biti pripravljeno se pravi toliko kakor biti brez skrbi, in kdor se ne boji, se ne nalezje. Kdor bo pa letal okrog kadar bo komu slabo, bo zamudil pravi čas. V vsaki stvari najstrožja snaga in red je prva bran vsake nalezljive bolezni, pogum in zaupanje v Boga nam bo pomagalo preko hudih časov, če se bomo potrudili sami z odločnim odločnim odstranjenjem vsega škodljivega. A ne daj Bog, da bi se plašili dati bližnjemu pomoč in svet in da ne bi naznanili vsak sumljivi slučaj.

Pogrešajo se sledeči vojaki:

Jakob Novak od 27. pešp., 7. komp. Pojasnilo: Marija Novak, Primskovo, pošta Smartno pri Ljubli.

Franc Jager, pešp. št. 17., 14. komp. Pojasnilo: Franc Jager, Dobrubnje pri Ljubljani.

Anton Vidic, domobranski pešpik št. 27., 10. komp., III. Baon, Vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Jera Vidic, Zasip št. 48, pošta Bled.

Andrej Vidic, pešpik št. 17., I. nad. komp., vojna pošta št. 32. Pojasnilo: Jera Vidic, Zasip št. 48, pošta Bled.

Franc Simšič, lovski bataljon št. 7., 3. komp., vojna pošta 48. Pojasnilo: Ivan Simšič, vas Brezje, pošta Bazdrto pri Postojni.

Jurij Mozgan, domobranski pešpik št. 4., poljska komp. št. 6., vojna pošta št. 48. Pojasnilo: Tomaž Berginz, Peča, pošta Černa pri Prevaljah, Koroško.

Franc Lauf, domobr. pešpik št. 27., 13. komp. Pojasnilo: M. Lauf, Besnica, pošta Sp. Hrušica.

Tomaž Eržen, domobr. pešpik št. 27., 3. komp., 1. maršbataljon. Pojasnilo: Marija Eržen, Otalež pošta Idrija.

Vprašanja in odgovori.

I. K. N. dopuščeno.

M. S. Z. Napravite še enkrat prošnjo.

M. M. G. Tudi med tem časom Vam gre podpora.

Fr. V. V. Delati bi morali skušajo čez vse štiri gimnazijske razrede. Knjige so tiste, ki se rabijo v prvih štirih gimn. razredih.

M. O. L. Še ni nič določena. Da bo o sv. Juriju doma je napisal menda v upanju, da bo dotedaj že mir sklenjen.

M. K. P. (Koroško). Mostvo, kar ga je ostalo pri življenju, se ushaja v japonskem ujetništvu. Obrnite se na proizvodni urad Rdečega križa potom dopisnice. Ki jo dobite nalašč zato pri poštnem uradu.

Zaželjeni spanec pride takoj, če se za odstranjenje krvnega navala, razdraženih živcev, glavobola, revmatičnih in nevralgičnih bolečin uporabi Fellerjev fluid iz rastlinskih esenc z znamko »Elza-fluid«. 12 steklenic stane samo 6 kron prosto poštine. — Naslov: Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatska). Če je pomanjkanje spanja posledica slabe prebave, hitro pomagajo Fellerjeve odvajajoče kroglice z znamko »Elza-kroglice«. 6 skatlic stane 4 K 40 vin. poštine prosto.

Tedenska pratika.

9. aprila.

Sveta Katalina, hči mavrskega (mohamedanskega) kralja v Toledu, je razodevala prisrčno sočutje s krščanskimi jetniki, katerim

je na skrivnem olajševala njih kruto osodo. Naposled je sama prejela sv. krst, odšla od doma in živela kot puščavica pri leščinski vohi jezera sv. Vincencija pri Tarageti.

Solnce v. 5. u. 26 m. — z. 6. u. 38 m.
Luna v. 3. u. 33 m. — z. 1. u. 19 m.

10. aprila.

1. Sv. Terencij in tovarši, umorjeni ob času cesarja Decija l. 250. — 2. Sv. Mihael de Sanktis, ki je že v 13. letu stopil v red Armatarcev, umrl l. 1625, kot prijor v samostanu Valadolidu na Španskem. — 3. Sveta Mehtilda (staronemško ime, pomeni: deviška junakinja), sestra sv. Jadrte, redovnica v benediktinskem samostanu. Imela je veliko prikazni, ko jih vsebina je bila: odgovodati se svetu in izročiti se popolnoma v božjo voljo. Te prikazni s prikaznimi sv. Jadrte so bile v 17. in 18. stoletju priljubljeno berilo pri Čehih in Nemcih, Umrla oktobra l. 1275.

Solnce v. 5. u. 24 m. — z. 6. u. 40 m.
Luna v. 3. u. 50 m. — z. 2. u. 32 m.

11. aprila.

Sv. Leon I. (iz lat. = lev), papež in cerk. učitelj, je bil rodom iz stare rimske plemiške rodbine. Letu 440. je bil izvoljen za papeža. Njegovo papeževanje se prišteva k najslavnejšim dobam sv. Cerkve. Manihejske krivoverce je prisilil, da so sprejemali sv. obhajilo pod obojno podobo, dočim so se prej izgibali vina kot hudičevega izdelka. Zoper monofizite je obhajal cerkev, zbor v Kaledonu, Hunskega kralja Atilo je s svojo častljivo prikaznijo tako močno presenetil, da se je ta umaknil od Rima in naposled odšel sploh iz Italije. Umrl l. 461. In zapustil veliko izvršnih pridigarov in govornikov knjig. Papež Benedikt XIV. ga je prišel med cerkvenimi učitelji.

Solnce v. 5. u. 22 m. — z. 6. u. 41 m.
Luna v. 4. u. 06 m. — z. 3. u. 41 m.

12. aprila.

1. Sv. Julij (iz lat., pomeni: belolas, pr. miad), papež 336—352, si je veliko prizadeval, da uniči arianske spletke in poklical nazaj pravoverne škofe, na pr. sv. Atanazija in druge, ki so jih Arijanci pregnali. Obhajal je tudi proti tem krivovercem cerkv. zbor v Sardiki. — 2. Sv. Zason (grški = oživljajoč).

Solnce v. 5. u. 20 m. — z. 6. u. 43 m.
Luna v. 4. u. 21 m. — z. 4. u. 53 m.

13. aprila.

1. Sv. Hermenegild, muč., je bil sin in sovladar vizigotskega kralja Leovigilda na Španskem. Njegova žena ga je pridobila na krščansko vero, a s tem se je razdvojil s svojim arijanskim očetom, ki ga je še suntuje njegova mačeha. Bil je obglavljen na veliki petek l. 578. — 2. Sv. Justin, filozof in izvirna starokrščanski pisatelj, umrčen l. 166.

Solnce v. 5. u. 18 m. — z. 6. u. 41 m.
Luna v. 4. u. 35 m. — z. 6. u. 02 m.

14. aprila.

1. Sv. Tiburcij, Valerijan in Maksim, muč., se časte tudi v rimskem brevijariju. — Sveta Lidvina (imenovana tudi Ligrivis ali Lidija) je v N. Zakonu ravno tako sijalen zgled skrajne potrpežljivosti in vdanosti v božjo voljo, kakor Job v St. Zakonu. Rojena l. 1380 v Sidamu v Holandiji iz premožnih staršev. Četih 38 let je bolehal in 19 let je živela mladenka brez jedi in brez spanja. Umrla ob velikonočnih praznikih l. 1433, v 53 letu svoje starosti. ljudstvo jo je častilo kot svetnico še dokler je živela.

Solnce v. 5. u. 16 m. — z. 6. u. 46 m.
Luna v. 4. u. 51 m. — z. 7. u. 10 m.

15. aprila.

1. Sv. Benedikt Mlajši, pastir na Savofskem, vsled notranjega razsvitljenja je usunovil v južni Franciji red »mostnih bratov« l. 1180, iz raznih stanov: vitezov, duhovnikov, arhitektov in delavcev, ki so vsled svoje obljube morali graditi moste, dajati popotnikom obrambo in pomoč. V 15. stol. je ta red razpadel. — 2. Blaženaj Peter Gonzales, španski dominikanec, ki se je poboljšal, ko je padel

raz konja ter potem stopil v samostan, kjer je živel v strogi pokori. — 3. Sveta Anastazija grško ime = znovič k življenju obujena).
Solnce v. 5. u. 14 m. — z. 6. u. 47 m.
Luna v. 5. u. 08 m. — z. 8. u. 18 m.

Dobre knjige.

Vaščna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915. M. R. — Ta knjiga bo izšla v nekaj dneh. Vsaki gospodinjji bo nudila marsikaj novega vsaka ki jo bo rabila, se bo tudi prepričala, da so jedila pripravljena s skromno porabo živil navadno bolj zdrava, pa tudi bolj tečna in okusna, kakor če se pripravijo v razkošnih razmerah. — Za praktično vsakdanjo porabo bo ta knjiga služila boljše kakor vsaka obširna kuhinjska knjiga, ker obsega v pregledni razvrstitvi navod za pripravo jedil iz onih sredstev, ki so nam vedno na razpolago ali si jih vsakičias lahko oskrbimo.

Slovenski zemljevid Evrope. Merilo 1:4.000.000. Cena K 2,40, nalepljen na platno s palicami K 6,50, nalepljen na platno in zložitljiv v žepno obliko K 6.—

Ta zemljevid v slovenskem jeziku je izdelalo eno prvih svetovnih podjetij v Lipskem in presega po svoji veliki natančnosti, razvrstitvi in preglednosti vse druge zemljevide. Velikost znaša 1 m 15 cm × 86 cm. Ob robu nudi ta zemljevid tudi pregled svetovnega zemlja in specialne zemljevide raznih izvenevropskih ozemelj, ki igrajo kako vlogo v današnji vojski. Kdor se naroči na delo »Svetovna vojska« plača za zemljevid samo znižano ceno K 1.—

Zbirka slovenskih povesti. Urejuje prof. J. Grafenauer, 4. zvezek: Ksaver Meško. Povesti in slike (Stiri smrti. — Pot čez travnik. — Požigalec). Cena 60 vin.

Te tri uzorne Fr. Ks. Meškove povesti obsega novi četrti zvezek Grafenauerjeve zbirke slovenskih povesti. Kakor znano nudi in bo nudila ta zbirka najlepše pripovedne bisere slovenskega slovstva, kaere je treba na vsak način ohraniti našemu ljudstvu. Ker je ta zbirka pristno slovenska in zares domača je vesna, da se nanjo vsakdo naroči. Saj je tudi cena 60 vin. za sešitek silno nizka in jo vsakdo zmore. Dobe se seveda tudi še poprej izdani zvezki in sicer:

1. Josip Ogrinec. Vojnimir ali poganstvo in krst. — Strneno polje.

2. Franc Erjavec. Hudo brezdnno in drugi spisi.

3. Vesele povesti I. (Kaklič, Za močem. V pustiv je šla. — Jurčič, Pravda med bratoma).

Narodne vojaške pesmi. Zložil Franc Ferjančič. Za moški zbor. — Cena 60 vin.

Zbirka je izšla v lični žepni obliki in se jo bodo slovenski vojaki mladeniči in društva najraje posluževali, saj nudi lepo ubrana vojaška pesem iz krepkih prs slovenskega mladeniča poslušalca najprijetnejši užitek.

Branik

proti vsakojakim boleznim in težkočam je koža človeka, toda le, če so potno luknjice odprte in ni preprečeno dihanje kože. Pri obilnem potenju, lišaju, srbečici, vnetjih je tedaj treba naglo vporabiti Fellerjev čistič, vnetje zabranjajoči, pot odstranjajoči fluid iz rastlinskih esenc z zn. »Elza-fluid«, kateri zopet podeli koži čistočo in zdravje. Tudi kožo na glavi je treba gojiti z »Elza-fluidom«, ker le-ta pospešuje rast las in preprečuje lišaje. Istotako je fluid potreben za preprečenje solčnih pog in ogrcev. Pri vsakovrstnih bolečinah je vtretje z »Elza-fluidom« zelo blagodejno. 12 steklenic tega tako vsestransko uporabnega domačega zdravila pošlje za 6 kron poštine prosto lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrž št. 16 (Hrvatka). peose---

Raznoterosti.

Krmljenje kokoši v vojnem času. Po določilih c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 5. januarja 1915 je prepevedano krmljenje za žitom, ki se lahko porabj za moko, bodisi celo ali zdrobljeno. Ker pa živali potrebujejo živeža, treba je za nadomestilo iskati drugih tečnih krmil. Za kokoši se posebno priporočajo zmlete ali stolčene kosti, rdeča detelja (lucerna ali esparseta), koprive, krompirjevi olupki, malo zdrobljene koruze ali družega slabega žita. Za eno kokošo zadostuje naslednja množina: 10 gramov zmletih kosti, 40 gramov detelje, 30 gramov koprivnega listja, 20 gramov krompirjevih olupkov za zjutraj in tri grame žita za zvečer, skupaj 13 dkg ali za dve kokoši četrtilograma. Posušena detelja in koprive se zrežejo v približno 1 cm dolge rezance. Zvečer jih poparimo in zjutraj zmešamo z zmletimi kostmi in krompirjevimi olupki. Tudi zdrobljene jajčne lupinice in stolčeno oglje lahko vsak dan pridamo. Nikdar ne smejo kokoši stradati sveže vode. Ko bomo dajali kuretini zeleno krmo, porabili bomo trikrat toliko. Mesto detelje dajejo tudi senen zdrob in mesto kopriv kurja čevca, regrat, bukovo in brezovo listje. Na zgoraj navedeno krmo se kokoši kmalu privadijo, ker je lahko prebavljiva in vsebuje približno 13,4 grama beljakovine, 5,9 grama maščobe in 41,5 gramov ogljikovih vodonov ter stane na dan, če je detelja po 14 kron in koruza po 28 kron 100 kg, za eno kokošo 1,4 vin.; drugi odpadki, ki jih dajemo, so itak zastoj. Tudi kokoši se bodo morale v vojnem času privaditi na vojno hrano.

SKRIVALNICA.

Kje je orač?

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 31. marca: 56, 18, 84, 58, 85.
Linc, 3. aprila: 1, 62, 22, 19, 81.

Velika svota denarja

se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

476

Izjava.

Podpisana Frančiška Tomažin, posestnica v Hotedršci-Novi svet št. 32 občalujem s tem, da sem javno dolžila poslance Slovenske Ljudske Stranke, da so krivi draginje, zlasti pa, da sem o poslancu Gostinčarju trdila, da je on za zvišanje cen moke.

Jemljem na znanje in se zahvaljujem navedenemu gospodu poslancu, da mi je vsled te izjave in pa proti plačilu stroškov žalitev odpustil. 679

Ljubljana, dne 30. marca 1915.

Tomažin Frančiška
po meni Al. Kocmur.

Preklic in svarilo!

Podpisani Ferdinand Smrekar, posestnik, klučavničar in brodar čez Savo v Sp. Ribčah št. 22. svarim tem potom vsakogar, naj ničesar ne posodi ali kupi od moje žene Marije Smrekar roj. Derčar, p. d. Derčara, ker jaz nisem plačnik za n'ene dolge, ter bi moral vsakdo kupljene stvari meni še enkrat plačati, oziroma bi proti njemu postopal sodnim putem. Toliko v vednost vsem, ki bi imeli kaj opraviti z mojo ženo. 688

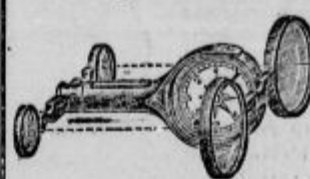
Ferdinand Smrekar

posestnik Sp. Ribča 22. občina Vel. vas

Mlajši krojaški pomočniki kakor tudi šivilje za šivanje šotorjev, plahit itd. se takoj sprejmo v tovarni Thondorf, p. Liebenau pri Gradcu. 726

Senzacijska novost!

Vojno kukalo „Ideal“
z najfinejšimi, optično brušenimi, prvovrstnimi lečami.

16 optičnih predmetov ki so vsi spojeni v enega se popoln. skup. zlože, zavoljo tega zelo pripravni za nositi v žepu. Vojno kukalo „Ideal“ je porabno za: operno kukalo, vojno kukalo, kukalo za turiste,

za vsako oko, preiskavanje oči, vratu, nosu, mikroskop z objektivnim nosilec za najmanjša živa bitja itd., kompas ki dobro kaže, čitanje, povečalno steklo, dvojno lupo za preiskovanje, daljnogled pripraven za vsako oko, stereoskop, panoramo razglednice, fotografij itd., zrealo ki je vedno pri roki, loslo ni bil še nobeden aparat tako mnogostransko uporaben. **Cena kosu s popisom 3 K, 3 kosu 8 K.** Prodaja po povzetju izvosa novosti

M. Swoboda, Dunaj III/2, H'essg. 13-404.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.
Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsek, ki trpi na trajnem kašlju. Lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašarom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno olahča naduho.
4. Skrofuluzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v vsih lekarnah K. 4.-

Pivovarna v Mengšu (Julius Stare)

naznanja, da je prišla točilo

črno bavarsko pivo HERKULES

ter ga prodaja svojim cenj. odjemalcem v sodčkih in steklenicah. Naročila se sprejemajo v pivovarni v Mengšu in pri vseh njenih zalozah: Ljubljana, Metelkova ulica št. 13, Borovnica, Cerklje na Gorenjskem, Dragomej, Gmejnje, Izlake, Javornis, Jevica, Kamnik, Kranj, Lesce, Medvođe, Mokronog, Moravče, Motnik, Rudolfova, Škofjaloka, Smartno pri Ljublj., Vehnika in Št. Vid pri Zatičini. 678

OROLJE in KOLESA

na obroke. Posluzmezni delovne osebe in ceniki gostom

F. Dusek, tovarno orožje, 100 los, 3 vnamih strojev, Opočno ob dr. 241. 225, Celko, 5357

Kuverte s firmo, izvršuje natančno po

- : naročilo :
- : Katoliška :
- : tiskarna :
- v Ljubljari.

Yse gospodinje navdušeno hvalijo staroslovito, domačo čajno znamko Pekarek - ov čaj

Dobiva se le v izvornih zavrtkih z varstveno znamko »Kitajski deček« v vseh zadevnih trgovinah. 316

Zastopnik za Kranjsko: Grummer & Co., Ljubljana.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJBOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE ZIJE CESTA 51. 11. NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. ČENIK BREZPLAČNO

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izločne stavbe, kakor tudi stavbe sredi mestnem središču, 2. vse premišno blago, mobilije, polske orožje, stroje, živine, zvonove in enake, 3. vse požarne prikolice, kiti in krmne 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, vsikoma zdravje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi vsakovrstne osebe se lahko vključujejo v zavarovalnico, od katere ima tudi dostojni odler kvantitete področijem

Varnostni zakon in udnine, ki so znašale 1. 1917 K 67550/17, so poskocije koncem 1. 1912 na K 236.142/17. Toda, čimvele zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembol to rastele zaklen.

Poznanje in pojasnila daje ravateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

(Nas. priročnik, ki tra centev in tabele) 1914.

Ustanovljeno leta 1893. Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z omejenim jamstvom sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. 5% ljanje donarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranzijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvu. Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.780.240 K.

Nacestvo:
Predsednik: Andrej Katan, profar in strolni kanezik v Ljubljani.
II. podpredsednik: Ivan Sušnik, stolni kanezik v Ljubljani.
Karol Poljak ml., tovarnar in Ljubljani.

Člani: Fran Beršnik, o. št. profesor v p. v Ljubljani; Dr. Ferdo Cekal, stolni kanezik v Ljubljani; Ivan Dolenc, o. št. profesor v Ljubljani; dr. Joliet Grudon, stolni kanezik v Ljubljani; Anton Koblar, strolni v Kranju; dr. Jakob Melhort, odvetnik kanezik v Ljubljani; dr. Fran Papež, odvetnik v Ljubljani; M. Homoc, pravniški trg. kole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. št. gimn. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ubeničnik, prof. logesija in v Ljubljani; Fran Verbič, o. št. gimn. profar in Ljubljani.

Nadzorstvo:
Predsednik: Anton Eršič, o. št. profesor in Ljubljani — Člani: Anton Čadež, kanezik v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. št. dr. nar. oficial v Ljubljani; Avguštin Zajec, o. št. trg. vavrent in posestnik v Ljubljani.

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsega od bogato izbero pripravnih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje v takomur zastoji in poštnice prosto.

Prva tovarna ur JAN KONRAD, o. in kr. dvorni založnik, Brnx št. 762 (Seško).

Pristne nikeln, žepne ure po 4-20 K, 5- K. V srebru 840 K, 950 K. Nikeln, tošnik 290 K, ure s kukavico 785 K, ure v niklnem 9- K. Pešlja se po povzretju. • Nengalskoče se zmenja ali denar bari).

